

«ТОЕ, ШТО АДЫБЛОСЯ 95 ГАДОЎ ТАМУ, АДЫГРАЛА КАЛАСАЛЬНУЮ РОЛЮ Ў ЛЁСЕ ЎСЯГО СВЕТУ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Тым не менш, тое, што адбылося тут 95 гадоў таму, адыграла каласальную ролю ў лёсе ўсяго свету. Магчыма, мы тачу не ў стане аб'ектыўна гэта ацаніць, бо нашта яшчэ свежыя і балючыя раны. Нада мала часу мінула. Ролю Кастрычніцкай рэвалюцыі нельга прынізіць яшчэ і таму, што наступствы яе дагэтуль выклікаюць гарачыя спрэчкі.

Чарчіль казаў пра тое, што карабел Расіі затануў каля ўвахода ў гавань: маўляў, каб не рэвалюцыя, Расія прах 9 месяцаў падлісала ў складзе Антанты ў якасці дзяржавы — пераможцы Берсальскай дамовы, захавала свае тэрытарыяльныя інтарэсы... Але вядома, што ў гісторыі няма ўмоўнага ладу. Узнікае праблема рускае пытанне, на якое няма простага адказу: «Хто ўнавітаў?». Ленін, які ўзначаліў рэвалюцыю? Або Мікалай I, які цудоўна разумее, што трэба адмяняць прыгоннае права, інакш рэвалюцыя непазбежна? Або Мікалай II, які не даваў Сталыпіну праводзіць зямельную рэформу, неабходнасць якой таксама была відавочная?

Не справа гісторыка — выносіць прысуды, якія характарызаваюць як неадкладнае сіла. Есць яшчэ адзін момант. Нашы дзяды за ідэі рэвалюцыі аддавалі свае жыцці. І мы не можам пльваць на іх магільні, інакш ператорворымся ў жы-вель. Калі Дзень Кастрычніцкай рэвалюцыі для іх святая — значыць, гэта святая і для мяне.

Ігар КАТЛЯРОЎ, дырэктар Інстытута сацыялогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, прафесар, доктар сацыялагічных навук:

— Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя — найважнейшая падзея ў жыцці не толькі краін, якія ўваходзілі ў Савецкі Саюз, але і ў жыцці ўсяго свету. Быў зменены кірунак руху чалавецтва. Калі б не было Кастрычніцкай рэвалюцыі, невядома, у якім стане зараз знаходзілася б чалавецтва. Да ўлады прыйшоў працоўны клас, была зменена ўся сістэма грамадскіх адносін, Расія, якая ўвайшла ў вайне, заключыла мір... Нават ЗША ў часы Вялікай дэпрэсіі скапіравалі ўсе, што адбывалася ў той час у Савецкай Расіі... Шмат

іншых прыкладаў кажа пра тое, што Кастрычніцкая рэвалюцыя — гэта падзея, якую трэба адзначыць. Вельмі шкада, што некаторыя пра гэта забылі. Ужо раз прадстаўнікі маладога пакалення, якія разумеюць каштоўнасць ідэй Вялікага Кастрычніка, пачынаюць займаць вядучае месца ў палітычным жыцці Украіны і Расіі. Спадзяюся, што і нашы камуністы будуць весці актыўную працу па выхаванні маладых у традыцыйных і маральных ідэалах Кастрычніцкай рэвалюцыі. У Беларусі шмат чаго добрага захавалася з часоў Савецкага Саюза, у тым ліку і гэтак свята.

Арсеній СІВІЦКІ, магiстрант факультэта філасофіі і сацыяльных навук БДУ

— На мой погляд, тыя святыя, якія дзеляць грамадства на часткі і супрацьстаяюць іх, лепш з календара выключыць. А да такіх ярач адносіцца святая Кастрычніцкая рэвалюцыя: для адных гэта нацыянальная катастрофа, якая прывяла да грамадзянскай вайны і ўсталявання ў Расіі таталітарнай сістэмы кіравання, а разам з тым, да гібелі Расійскай імперыі; для іншых — найвялікшая прагрэсіўная падзея ў гісторыі чалавецтва, якая дазволіла «выратавацца» ад капіталізму і пазбавіць Расію ад феадальных перажыткаў. Гэта, напрыклад, у свой час зрабілі ў Расіі са святаям Кастрычніцкай рэвалюцыі, адносна святкавання якой у расійскім грамадстве па сённяшні дзень няма аднаго погляду. 16 снежня 2004 г. Дзяржаўнай Думай Расійскай Федэрацыі было ўведзена новае святая — Дзень народнага адзінства, а дзяржаўны выхадны дзень быў перанесены з 7 лістапада на 4-е. Асноўнай прычынай пераносу, па меркаванні шматлікіх грамадскіх аналітыкаў, стала жаданне цалкам зніць асацыяцыі з гадавінай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі (7 лістапада 1917 г.). Выбар менавіта гэтай даты быў пракаментаваны ў тлумачальнай запіску да праекта адпаведнага закона: «4 лістапада 1612 г. ваюры народнага апалчэння пад кіраўніцтвам Кузьмы Мініна і Дамітрыя Пажарскага штурмам узялі Кітай-горад, вызваліўшы Маскву ад польскіх інтэрвентаў і прадманстраваўшы ўзор гераізму і згуртаванасці ўсяго народа незалежна ад паходжання, веравызнання і становішча ў грамадстве».

Воляга МЯДЗВЕДЗЕВА.

■ Ва ўрадзе

ЗАДАЧЫ, НЯПРОСТЫЯ Ў ВЫКАНАННІ

МЕНАВІТА так называў задачы на наступны год прэм'ер-міністр Беларусі Міхаіл Мясніковіч на пасяджэнні Савета Міністраў у мінулую пятніцу.

ЭКАНАМІЧНАЯ БЯСПЕКА

«Маты і задачы, пастаўленыя на 2013 год, дастаткова грандыёзныя і вельмі няпростыя ў выкананні», — лічыць Міхаіл Мясніковіч. Галоўным прыярытэтам у нас па-ранейшаму застаецца экспарт. «Экспарт — гэта ключавы фактар эканамічнай бяспекі нашай краіны», — упэўнены прэм'ер-міністр. Акрамя таго, жорсткая грашовая-кредытная палітыка і свабодны курс валюты — аснова макраэканамічнай збалансаванасці ў 2013 годзе. Кіраўнік урада падкрэсліў, што гэта будзе так званая «жыццё па сродках». Ён нагадаў, што на наступны год да суб'ектаў гаспадарання даведзены сем галоўных прагнозных паказчыкаў. Сярод іх: рост экспарту тавараў і паслуг, сальда знешняга гандлю, чысты прыбытак, рэнтабельнасць, судаснонасць экспарту і аб'ёму вытворчасці. Міхаіл Мясніковіч звярнуў увагу на тое, што канцэнтрацыя на гэтых параметрах дазволіць знізіць бюракратыю і павысіць эфектыўнасць кіравання. Акрамя таго, прэм'ер-міністр скасаваў, што кіраванне — гэта не збіранне зводак: «Патрэба жывая праца з кадрамі і актыўная знешнеэканамічная дзейнасць».

АБ РОСЦЕ ЦЭН

Уладзімір Сямашка, першы намеснік прэм'ер-міністра, заявіў, што ў Беларусі да канца года неабходна ўвесці мараторый на рост некаторых цэн і тарыфаў. «З мэтай безумоўнага выканання прагнозных параметраў па ўзроўні інфляцыі Міністэрству эканомікі да

канца года неабходна ўвесці мараторый на павышэнне цэн і тарыфаў па тых пазіцыях, якія не ўключаны ў графік». У той жа час віцэ-прэм'ер лічыць, што сітуацыя ў цэнавым рэгуляванні знаходзіцца пад кантролем.

ІМПАРТАЗАМІШЧЭННЕ І МАДЭРНІЗАЦЫЯ

Уладзімір Сямашка паведаміў: «У 2011 годзе аб'ём імпартазамішчальнай прадукцыі склаў больш за 11 млрд долараў і вырас у параўнанні з 2007 годам у 7,5 раза. Пры заданні вытворчасці гэтай прадукцыі на 2012 год у аб'ёме 12,6 млрд долараў, сёлета ў першым паўгоддзі створана прадукцыі на 6,5 млрд, з якіх экспартавана 45,3%». Ён жа заявіў, што зводная праграма мадэрнізацыі прадпрыемстваў на 2012-2015 гады распрацоўваецца ў Беларусі. Міністэрства эканомікі заканчвае падрыхтоўку гэтай праграмы. У яе будзе ўваходзіць спіс арганізацый, якім будучы аддаваць працэнты за карыстанне банкаўскімі кредитамі на аснове выкананых паказчыкаў. Нагадаем, што ў рэспубліцы ўстаноўлена сістэма адказнасці за мадэрнізацыю ўсіх арганізацый ажно да міністра і губернатара. А каардынацыю ходу мадэрнізацыі эканомікі, дарэчы, будзе ажыццяўляць міжведмадасная камісія. На мадэрнізацыю, па словах Міхаіла Мясніковіча, беларускі прадпрыемстваў будучы дадаткова накіроўваць 8,5 млрд долараў штогод.

ПАТРЭБА КААПЕРАЦЫЯ

Міхаіл Мясніковіч не задаволены пазіцыямі Беларусі ў міжнародных рэйтынгах. «У рэйтынг Сусветнага банка па ўмовах выдання бізнесу Беларусь выйшла на 58-е месца. З аднаго боку, гэта добра, з іншага

«Грамадзянская супольнасць Беларусі становіцца непараўнальна больш стай»

Першыя вынікі

Вынікі пяцігадовай працы падводзіць старшыня аб'яднання Аляксандр Радзюкоў, які, між іншым, і цяпер абраны старшынёй рэспубліканскага савета аб'яднання «Белая Русь». Кіраўнік аб'яднання заявіў, што грамадзянская супольнасць Беларусі становіцца больш актыўнай і адказнай. Аляксандр Радзюкоў упэўнены, што такія пераўтварэнні сталі магчымымі дзякуючы членам арганізацыі, іх імкненню захавача незалежнаю, самабытнаю Беларусю: «Нашы сумесныя намаганні ўжо сёння даюць першыя ўсходы, але годна яны будуць ацэнены толькі гісторыі... Мы павінны працягваць нашу працу, укараняць новыя формы дзейнасці, выяўляць і прапагандаваць шляхі вырашання надзённых праблем грамадства». Для гэтага «Белая Русь» павінна быць адкрытай для людзей. З гэтай мэтай хутка пачне працаваць абноўленая версія сайта аб'яднання, дзе кожны зможа выказацца на форуме па найбольш важных пытаннях. Аляксандр Радзюкоў скасаваў, што арганізацыі неабходны новыя прыкільнікі — і гэта адзін з асноўных кірункаў працы. У «Белай Русі» і так ужо 32% членаў — моладзь. Мяркуюцца, што гэты працэнт будзе надалей павялічвацца.

Грамадскія прыёмныя

Ледзь не самы важны праект «Белай Русі» — грамадскія прыёмныя, якія пачалі з'яўляцца 3 гады таму. «Звароты грамадзян — гэта індэксатар даверу людзей да нашай арганізацыі», — лічыць Аляксандр Радзюкоў. За тры гады колькасць прыёмных дасягнула 162. За гэты час было прынята 18,2 тысячы звароты. «У далейшым грамадскія прыёмныя «Белай Русі» павінны стаць звязваючым звяном паміж грамадствам і ўладай, цэнтрамі вядзення маніторынгу і агітацыйна-прапагандыскай працы з насельніцтвам», — падкрэсліў кіраўнік арганізацыі.

Для партыі павінны выспець умовы

Зараз шмат мы чуюм са СМІ аб тым, што «Белая Русь» збіраецца стаць партыяй. «Так, гэта праўда», — кажуць члены арганізацыі. У той жа час амаль усе, як у адзін голас, кажуць, што час яшчэ не выспеў для такога пераўтварэння. На з'ездзе гэта ўсё было яшчэ раз пацверджана. «Для пераходу ў партыю павінна выспець сітуацыя як вонкава, так і ўнутрана, а зараз большасць членаў арганізацыі лічыць, што гэты пераход часу няма», — падагульніў, сфармуляваў кінтэсэнцыю меркаванняў членаў аб'яднання Аляксандр Радзюкоў. Я пагугтарыў з пэўнай колькасцю прадстаўнікоў «Белай Русі» — усе кажуць, што хочучы бачыць сваю арганізацыю партыяй, але разумеюць, што пакуль нават неясныя пераўтварэння: беларусы мала давергаюцца партыям. Аднак пры гэтым «Белая Русь» супрацоўнічае з партыямі. І нават не толькі з тымі, якія падтрымліваюць дзейную ўладу. Анатолю Асмануў, старшыня Маладзечанскай раённай арганізацыі «Белая Русь», сцвярджае, што яго арганізацыя шчыльна супрацоўнічае з апазіцыяй. Пасля пытання Анатолю Асмануў удакладніў: «Мы маем добрыя стасункі з партыяй БНФ». Аказваецца, што ў Маладзечне з гэтай партыяй разам вырашаюць некаторыя пытанні. «Мне здаецца, што гэта можна ўспрымаць як першы сігнал палітычна актыўнага грамадства. Менавіта так і павінна быць — усе разам вырашаюць праблемы, а не ваююць паміж сабою. Калі «Белая Русь» гэта прапагандае, то ў яе ёсць будучыня».

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

УГА ЧАВЕС ПАДЗЯКАВАЎ БЕЛАРУСІ ЗА ПАДТРЫМКУ ПРАМЫСЛОВАГА РАЗВІЦЦЯ ВЕНЕСУЭЛЫ

Уга Чавес выказаў словы ўдзячнасці сваіму беларускаму калегу Аляксандру Лукашэву за падтрымку ў развіцці прамысловай галіны Венесуэлы. Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў пасольстве Беларусі ў Баліварыянскай Рэспубліцы Венесуэла са спасылкай на венесуэльскае Міністэрства замежных спраў.

Размова ідзе аб беларуска-венесуэльскім цагельным заводзе (сумеснае прадпрыемства «Empicosa», што размешчана ў штаце Міранда і налічвае 142 работнікі, якія займаюцца вытворчасцю блокаў для будаўніцтва дамоў у адпаведнасці з жыллёвай праграмай Венесуэлы. Акрамя будаўніцтва аб'екта, беларускі бок правёў навучанне венесуэльскага персаналу і ажыццявіў перадачу тэхналогіі.

«Дзякуй Прэзідэнту Лукашэву, дзякую усім беларускім работнікам, нашым работнікам. Цяпер мы знаходзімся на першым этапе... Акрамя таго, былі пабыты эркард — цяпер ужо дасягнута пастаўленага значэння мэта па вытворчасці 6 млн блокаў», — заявіў кіраўнік венесуэльскай дзяржавы на пасяджэнні Савета Міністраў Венесуэлы ў прэзідэнцкім палацы Мірафлорэс у Каракасе.

Вытворчая магучасць прадпрыемства дала магчымасць вырабляць штогод 25 млн керамічных блокаў па беларускай тэхналогіі, адаптаванай да венесуэльскіх умоў. Яго будаўніцтва стала адным з этапам рэалізацыі праграмы супрацоўніцтва ў галіне гарадскога і жыллёвага планавання і інфраструктуры паміж Баліварыянскай Рэспублікай Венесуэла і Рэспублікай Беларусь.

Стварэнне гэтага завода дало магчымасць эфектыўна вырашыць такія задачы, які забяспячэнне будаўнічым матэрыялам сектара жыллёвага будаўніцтва Венесуэлы, скарачэнне дофіцыт жылля, стварэнне рабочага месці і забяспячэнне сацыяльную абароненасць мясцовага насельніцтва.

Наступны нумар «Звязды» выйдзе ў пятніцу 9 лістапада.

ПРА «ВОБЛАЧНЫЯ» ТЭХНАЛОГІІ, СМАРТФОНЫ І РЫДАРЫ Ў НАВУЧАЛЬНЫМ ПРАЦЭСЕ

УКАРАНЕННЕ «воблачных» тэхналогіяў павінна стаць адным з асноўных кірункаў інфарматызацыі сістэмаў адукацыі на бліжэйшую перспектыву. Аб гэтым у сваім выступленні на Пленуме ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі паведаміў намеснік міністра адукацыі нашай краіны Васіль БУДКЕВІЧ.

— «Воблачныя» тэхналогіі заснаваны на цэнтралізаваным захоўванні і апрацоўцы інфармацыі ў спецыяльных цэнтрах, на гібкіх механізмах кіравання рэсурсамі і прадстаўленні іх аддаленым карыстальнікам, — патлумачыў сваю думку Васіль Будкевіч. — Пастапны пераход ад лакальных аўтаматызаваных сістэм кіравання да «воблачных» сістэм дазволіць нам, па-першае, скараціць выдаткі на іх эксплуатацыю, а па-другое, забяспечыць доступ усіх зацікаўленых да інфармацыі, якая будзе пастананна актуалізавацца. Прасейці качучы, прымяненне «воблачных» тэхналогіяў дазволіць забяспечыць мабільнасць і актуальнасць адукацыйных рэсурсаў, а для навучальных устаноў — магчымасць выкарыстоўваць самыя сучасныя праграмныя сродкі і сэрвісы без дадатковых выдаткаў.

Праўда, абавязковай умовай выкарыстання «воблачных» тэхналогіяў з'яўляецца наяўнасць шырокакалоснага доступу ў інтэрнэт. Настаўніку павінны быць прадстаўлены высакахутасны доступ да калекцыі інфармацыйных адукацыйных рэсурсаў, з якіх педагог зможа сам сканструяваць свой урок. Між іншым, сёння шырокакалосны доступ у інтэрнэт маюць толькі 60% школ, што зусім недастаткова для арганізацыі работы з выкарыстаннем «воблачных» тэхналогіяў.

Не менш важная ўмова — гадоўнасць педагогічных работнікаў выкарыстоўваць інфармацыйна-кам'ютарныя тэхналогіі ў адукацыйным працэсе. За апошнія гады значна вырас працэнт настаўнікаў, якія вы-

карыстоўваюць ці гэтыя выкарыстоўваць ІКТ у вучэбным працэсе. Па ацэнках Міністэрства адукацыі, такіх настаўнікаў ужо больш як 76%.

На думку намесніка міністра адукацыі, персанальны камп'ютар, нават па сваім вызначэнні, з'яўляецца ўстройствам, прызначаным для індывідуальнай і самастойнай работы. Таму пастаяннае яго выкарыстанне на ўроках у навучальнай установе — немагчымае і нават шкоднае. Работа вучняў на ўроку можа быць дапоўнена выкарыстаннем камп'ютарных устройстваў. Але, калі казаць пра інтэграцыю інфармацыйна-камп'ютарных тэхналогіяў у вучэбны працэс, то як рэзерв тут можна разглядаць прыцягненне

ДАВЕДКА «ЗВЯЗДЫ»:

Даняя за 2011 год
Заруканнасць камп'ютарнай тэхнікі ў школах — 40 гадзіў у тыдзень.
Колькасць школ, якія маюць праграмныя сродкі для забяспячэння адукацыйнага працэсу, — 96%.
Колькасць школ, аснашчаных практычным абсталяваннем, — 57%.
Працэнт састарэлай тэхнікі (10 гадоў і больш) — 6%.
Колькасць школ, якія маюць доступ у інтэрнэт, — усяго 91%, шырокакалосны — 56%.

ФОТА МАРЫНА БЕГУНЬКОВА

для раснаўня практычных і вучэбных задач хатніх камп'ютараў навучэнцаў. Прычым тут трэба браць пад увагу не толькі стацыянарныя камп'ютары, якія мае сёння большасць беларускіх сем'яў, але і асабістыя ноўтбукі і нэтбукі, мабільныя планшэты, смартфоны і рыдтары.

— Уцягненне ў адукацыйны працэс усіх гэтых устройстваў, якія належаць вучням, выкладчыкам і кіраўнікам, дазволіць зрабіць выкарыстанне інфармацыйных камп'ютарных тэхналогіяў больш сістэмным, — падкрэсліў Васіль Будкевіч. — Яшчэ адным станоўчым вынікам такога падыходу стане істотнае зніжэнне дзяржаўных выдаткаў на аснашчэнне камп'ютарнымі ўстройствамі ўстаноў адукацыі.

Сёння практычна ўсе базавыя і сярэднія агульнаадукацыйныя ўстановы аснашчаны камп'ютарнай тэхнікай (98,7%). А доля кабінетаў інфарматыкі і інфармацыйных тэхналогіяў, аснашчаных сучаснай тэхнікай, складала 99,6%. У цэлым па краіне ва ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі на адно рабочае месца, аснашчанае камп'ютарам, прыпадае ўжо менш як 18 чалавек. Для параўнання: у 2007 годзе гэты паказчык склаў 27 чалавек. Разам з тым, рэкамендаваны тэрмін замены састарэлых камп'ютарных класаў складае 10 гадоў. На думку Васіля Будкевіча, з улікам імклівага развіцця камп'ютарнай тэхнікі дзесяцігадовы тэрмін наўрад ці можна лічыць прымальным.

Надзея НІКАЛАЕВА.

■ Май на ўвазе

РАСКЛАД РУХУ ЦЯГНІКОЎ НА ДВА ДНІ

У Мінскім аддзяленні Беларускай чыгункі распавялі, як будучы курсіраваць цягнікі рэгіянальных ліній эканом-класа і цягнікоў гарадскіх ліній 6 і 7 лістапада.

Так, 6 лістапада цягнікі рэгіянальных ліній эканом-класа будуць хадзіць як па пяціццах на ўчастках: Мінск — Баранавічы — Брэст, Мінск — Асіповічы, Мінск — Маладзечна, Мінск — Орша. З раскладу руху ў гэты дзень здымаюцца цягнікі гарадскіх ліній на ўчастку Мінск — Калядзчыны — Рудзэнск — Мінск адпраўленнем са станцыі Мінск-Пасажырскі — у 17.07, 18.08; са станцыі Калядзчыны — у 17.29; са станцыі Рудзэнск — у 19.26.

7 лістапада цягнікі рэгіянальных ліній эканом-класа на вышэйназваных будучы хадзіць па раскладзе нядзелі. У гэты ж дзень здымаюцца з раскладу руху цягнікі гарадскіх ліній на ўчастку Мінск — Калядзчыны — Рудзэнск — Мінск адпраўленнем са станцыі: Мінск-Пасажырскі — у 5.32, 7.15, 17.07, 18.08; са станцыі Калядзчыны — у 7.37, 17.29; са станцыі Рудзэнск — у 6.25, 19.26. 7 лістапада будучы курсіраваць як па выхадных днях цягнікі рэгіянальных ліній эканом-класа на ўчастках: Маладзечна — Ліда, Маладзечна — Гудайга, Маладзечна — Крульчычызна — Полацк. А на ўчастку Орша — Лепель яны будучы хадзіць па раскладзе працоўных дзён.

Сяргей РАСОЛЬКА

■ Здарэнне

БУЙНАЯ ПАРТЫЯ НЕЗАКОННА ЎВЕЗЕННЫХ ТЭЛЕВІЗАРАЎ ЗАТРЫМАНА Ў МІНСКУ

Супрацоўнікамі аперацыйна-пошукавага аддзела Мінскай цэнтральнай мытнай сумесна з супрацоўнікамі Дзяржаўнага праграчнага камітэта, міліцыі і падатковых органаў канфіскавана буйная партыя дарагіх тэлевізараў замежнай вытворчасці.

Як паведамілі ў прас-службе Дзяржаўнага мытнага камітэта, 260 вадкарасталічных і плазменных тэлевізараў фірмаў LG, Philips, Samsung былі знойдзены на складзе, які належыць індывідуальнаму прадпрыемству. Упадальнік названага тавару займаўся легальным гандлем праз інтэрнэт-магазіны. Документы, якія пацвярджаюць канонасць паступлення партыі тавара, а таксама аплату мытных плаццяў і падаткаў, у прадпрыемства не аказалася.

Па факце правапарушэння ў цяперашні час праводзіцца праверка. Увесь тавар папярэдняй ацэначнай коштам звыш паўтара мільярда рублёў канфіскаваны.

«Мінск—Навіны»

Акцэнтны тыдня з Вадзімам ПГІНЫМ

Наўрад ці такая трактоўка тых падзеяў мае спраўданы гістарычны фундамент. Ужо тады, у пачатку XVII стагоддзя, паланізацыя ў ВКЛ дасягнула такіх памераў, што казаць пра нейкіх «беларускіх магнатаў» магчыма толькі ўмоўна. У гістарычных документах мы знаходзім больш загад па адзіны «палітычны шляхецкі народ польскі», які складаўся з дзювох частак: каранежаў (падданых Кароны Польскай) і ліціўнаў (жыхароў ВКЛ). Ды і не па Беларусь эмгальіся жадунеры і шляхціцы ў Маскве, а за спраўданы авантурыстычны план караля Сігізмунда III Вазы пасадзіць на рускі прастол свайго сына Уладзіслава.

Дык нашошта нам, беларусам, цягнуць у сваю нацыянальную гісторыю гэты дэлека не самы яркавы і прыгожы фрагмент? Тым больш, што гарнізон пад камандаваннем Сапегі і Хадкевіча «праславіўся» жудасным рабаваннем насельніцтва, а таксама кнігабітвам падчас аблогі. Хіба на такіх прыкладах трэба выхоўваць новыя пакаленні беларусаў?

А нашых суседзяў — расіянаў можна толькі павіншаваць са святкам. У 1612 годзе яны здолелі зрабіць тое, што ў 1794 аказалася не пад сілу Касцюшкі, Агінскаму ды Ясінкаму — уратаваць уласную дзяржаву ад іншаземнага заваявання і знікнення з палітычнай карты свету.

Наўрад ці такая трактоўка тых падзеяў мае спраўданы гістарычны фундамент. Ужо тады, у пачатку XVII стагоддзя, паланізацыя ў ВКЛ дасягнула такіх памераў, што казаць пра нейкіх «беларускіх магнатаў» магчыма толькі ўмоўна. У гістарычных документах мы знаходзім больш загад па адзіны «палітычны шляхецкі народ польскі», які складаўся з дзювох частак: каранежаў (падданых Кароны Польскай) і ліціўнаў (жыхароў ВКЛ). Ды і не па Беларусь эмгальіся жадунеры і шляхціцы ў Маскве, а за спраўданы авантурыстычны план караля Сігізмунда III Вазы пасадзіць на рускі прастол свайго сына Уладзіслава.

Дык нашошта нам, беларусам, цягнуць у сваю нацыянальную гісторыю гэты дэлека не самы яркавы і прыгожы фрагмент? Тым больш, што гарнізон пад камандаваннем Сапегі і Хадкевіча «праславіўся» жудасным рабаваннем насельніцтва, а таксама кнігабітвам падчас аблогі. Хіба на такіх прыкладах трэба выхоўваць новыя пакаленні беларусаў?

А нашых суседзяў — расіянаў можна толькі павіншаваць са святкам. У 1612 годзе яны здолелі зрабіць тое, што ў 1794 аказалася не пад сілу Касцюшкі, Агінскаму ды Ясінкаму — уратаваць уласную дзяржаву ад іншаземнага заваявання і знікнення з палітычнай карты свету.

gigin@beta.by

СУПРАЦЬЛЕГЛАСЦІ «ЛІСТАПАДА»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Праўда, на «Лістападзе» любоў да савецкага кіно цудоўна спалучаецца з любоўю да эксперыментальнага, еўрапейскага, амерыканскага і рознага экзатычнага кіно. Хочацца асабліва адзначыць праграмы, якія знаёмяць нас з кіно, сусветна вядомымі кінематографістамі, іх незвычайнымі біяграфіямі і творчасцю. Так, уражліва дакументальная стужка рэжысёра Ларана Бузэру «Раман Паланскі» у рамках праграмы «Кіно пра кіно», у якой сам рэжысёр-касмапаліт распавядае пра сваё няпростое, скандальнае і супярэчлівае жыццё. Пра нараджэнне ў Парыжы; варшаўскае гета, у якім у часы вайны жыла ўся яго сям'я; пра жудаснае забойства жонкі, актрысы Шэран Тэйт; пра любоўную ўласную стужку Паланскі «Плянціст», якая атрымала «Залатую пальмавую галіўку» ў 2002 годзе; пра нядаўні аршшт на Цюрыхскім кінафестывалі і шмат пра што яшчэ. Такі непрыступны і таленавіты Раман Паланскі плача, узгадваючы пра смерць маці ў газавай камеры, пра агрэсіўнасць прэсы да яго пасля смерці Шэран... Гэта дакументальная стужка — сама лепшая прапаганда яго творчасці. Таму што пасля прагляду проста нельга не захацець паглядзець або перагледзець яго лепшыя рэчы: «Нож у вадзе», «Агіда», «Тупік», «Дзіця Размары» і інш. Таксама ў праграме «Кіно пра кіно» паказалі, напрыклад, стужку пра Інгмара Бергмана і Анну Маньяні. Да сусветнага кіно «Лістапад» прылучае нас і паказам фільмаў-пераможцаў, напрыклад, Канскага кінафестывалу. Некаторыя з іх удзельнічаюць нават у конкурснай праграме. Вялікай перамогай называе праграмы дырэктар «Лістапада» Ігар Сукманюў і ўдзел стужкі Ханса Вайнгартнера «Сума ўсіх маіх частак» у рамках праграмы «Вачыма Германія». Ханс Вайнгартнер, нейрахірург па адукацыі, здымае малабюджэтнае кіно, ад якога ў захвалены брутальныя маладыя кінамані. Дарэчы, накіт сціглага бюджэту. Ужо не ў першы раз у «Лістападзе» бяруць удзел фільмы, якія даказваюць, што добрае кіно (і нават радыкальна аўтарскае і крытычнае адносна існуючай рэальнасці і агрэсіўнага капіталізму) можна здымаць не толькі на

невялікіх грошы, а нават на дзяржаўныя.

Тут нам ёсць чаму павучыцца: Беларусь — краіна, дзе кінагаліна дагэтуль існуе пры падтрымцы дзяржавы, але ёсць жаданне адзіці ад гэтай сістэмы, якая засталася нам у спадчыну з савецкіх часоў. Дарэчы, не толькі нам. Прыклады шмат якіх савецкіх рэспублік сцявяджваюць, што і гэтая сістэма можа быць падтрымкай нацыянальнага кінематографа. Але пра яго наўнясць можна казаць не толькі тады, калі ў краіне ствараюцца праекты, якія маюць камерцыйны прыбытак. Кіно можа быць знята за невялікіх грошы, але мець добры фестывальны лёс, працаваць на імідж краіны. Да таго ж нацыянальнае кіно — гэта яшчэ і магчымасць праз адно з самых масавых мастацтваў асэнсоўваць тыя працэсы, якія ў гэтай краіне адбываюцца.

Рэжысёр з Казахстана Дарэжан Амірабаеў прадставіў на «Лістападзе» сваю стужку «Студэнт». Гэты фільм сёлета быў у праграме «Асаблівы погляд» Канскага кінафестывалу. Што ж у ім такога асаблівага? Асаблівы рэжысёрскі падыход да працы з літаратурным матэрыялам: за аснову ўзяты раман Дастаеўскага «Злачынства і пакаранне». Але пры гэтым вы бачыце не Расію XIX стагоддзя, а Казахстан нашых дзён, які перажывае перыяд станаўлення капіталізму, са з'яўленнем сваіх багатых і вельмі бедных, алігархаў і тых, хто ім прыслужвае. Таму тут казахскі Раскольнікаў, казахская Сонечка Мармеладава. І нават на казахскі манер трактаваны эпизод з забітым канём: замест яго жорстка і цынічна кінуўшы для гольфа заасекі аса (на думку рэжысёра, яго больш шкада)...

— Такого роду фільмы не вернуць грошай, якія на іх затрачаны. Наша сістэма практы арыентуецца ў асноўным на тое, што можна прадаць глядачу, у кінаатэатрах ідзе ў асноўным прадакцыя Галівуда, — адзначае аўтар фільма. — Але нам трэба карктаваць працу сістэмы практы. У Казахстане існуе ўсё-такі сваё кіно. У нас дзяржава фінансуе фільмы,

Кадр з фільма «Бергман і Маньяні: вайна вулкана».

нягледзячы на тое, акупляюцца яны ці не, — гэта з савецкіх часоў пайшло. У год у нас здымаюцца 4-5, часам 6 поўнаметражных фільмаў. Але яшчэ 3-4 фільмы здымаюцца за прыватныя грошы.

Больш блізкая нам Латвія таксама падтрымлівае сваё нацыянальнае кіно. Праўда, на 30 фільмаў у год (а тут і поўнаметражныя, і дакументальныя, і анімацыйныя і г.д.) выдаткоўваецца ўсяго 700 тысяч долараў. Але ёсць шмат спосабаў фінансавання, паводле слоў аднаго з прадзюсараў фільма «Крутая Колка» Іварса Пуніньша. Напрыклад, на свой праект яны 50-60 тысяч долараў атрымалі дзякуючы адной з еўрасаюзных праграм. А ёсць у кіно і прыватнае фінансаванне.

Пасля прагляду фільма «Крутая Колка» (рэжысёр Юрыс Пушкус ужо вядомы нам па фільму «Манатоннасць») беларускія глядачы цікавіліся, колькі б каштавалі здымкі яго працягу. Прадзюсар назваў лічбу ў 400 тысяч латаў (каля 700 тысяч долараў). Калі глядач хоча працягну, значыць, кіно крунула. Гэта да пытання пра тое, што малабюджэтнае кіно можа быць вялікім на майстэрстве, узроўні і значнасці пастаўленых пытанняў. У ім можна паказаць не толькі перылеты стасункаў герояў, у ім можна абмяляваць карціну існавання пэўнага соцыуму, у нашым выпадку — у аддаленай сельскай мясцовасці. І тое, што зроблена з думкай і душой, будзе знаходзіць водгук не толькі ў той краіне, якую паказвае. Таму што такіх герояў — маладых людзей, якія ўвесь час думаюць што рабіць і знаходзяць для сябе адзін і той жа адказ, — можна пабачыць дзе заўгодна. Напрыклад, калі гэты фільм паказвалі ў Бельгіі, то падышла прадзюсар з Кені і сказала: «У нас тое ж самае, але толькі героі былі чорныя...» Прыклад таго, як кіно нацыянальнае становіцца наднацыянальным. Рэжысёр наўмысна абраў месцам здымкаў аддаленую кропку на карце Латвіі. Колка да 1992 года была закрытым месцам, дзе пралягала мяжа Савецкага Саюза...

Але для кіно межаў няма. Адзінай мяжой, якая можа перашкодіць разумець кіно, можа быць толькі ўласнае нежаданне напружыць душу. Адзінай перашкодай для таго, каб такое кіно палюбіць, можа быць толькі недахоп часу, каб хадзіць на фестывальныя паказы...

Ларыса ЦИМОШЫК. Вольга ЧАЙКОУСКАЯ. Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

СПАЧАТКУ — СПАРТСМЕНЫ, А ЗАТЫМ — ПЕДАГОГІ

III з'езд настаўнікаў і работнікаў адукацыі краін СНД прайдзе ў 2014 годзе ў Мінску. Такое рашэнне было прынята ў Ерэване падчас XIX Канферэнцыі міністраў адукацыі краін Садружнасці.

Трэці з'езд будзе прысвечаны такім важным тэмам, як прафілізацыя школьнай адукацыі на старэйшай ступені школы і далейшы шлях выбару прафесійнай адукацыі. Гэта актуальнае пытанне для ўсіх краін СНД. А Беларусь мае бадай што самы багаты і цікавы досвед у пытаннях развіцця сістэмы прафесійна-тэхнічнай адукацыі. На II з'ездзе настаўнікаў, які завяршыў сваю работу ў Ерэване, было вырашана рэалізаваць некалькі вельмі важных праектаў, у тым ліку сфарміраваць незалежнае рэйтынгавае агенцтва, якое ў далейшым будзе несці адказнасць за незалежнае і аб'ектыўнае інфармацыю па рэйтынгах ВНУ краін Садружнасці, а таксама стварыць Сеціўны каледж краін СНД. Гэты каледж будзе функцыянаваць у рамках супрацоўніцтва паміж сярэднімі спецыяль-

нымі і вышэйшымі навучальнымі ўстановамі краін Садружнасці. Навучанне ў ім будзе ажыццяўляцца шляхам абмену студэнтамі і адпаведным спецыялістамі для атрымання адукацыі ў той ці іншай галіне. У першую чаргу дзейнасць каледжа будзе скіравана на атрыманне навыкаў у сферы нана-тэхналогій, біятэхналогій і машынабудавання. Планаўцаца падпісаць дакумент па адкрыцці Сеціўнага каледжа напрыканцы бягучага або ў пачатку 2013 года. Беларускі бок разлічвае, што базавай установай Сеціўнага каледжа краін СНД стане наш Рэспубліканскі інстытут прафесійнай адукацыі.

Як вядома, у 2014 годзе ў беларускай сталіцы прайдзе сусветнае першынство па хакеі. У сувязі з гэтым у Міністэрстве адукацыі ўдакладнілі, што канкрэтныя тэрміны правядзення з'езда настаўнікаў яшчэ не вызначаны, але дакладна вядома, што педагагічная эліта збяроцца ў Мінску ўжо пасля завяршэння спартыўных спаборніцтваў.

Надзея НИКАЛАЕВА.

КОЛАСАВА СПАДЧЫНА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

«Слова песняра вучыць нас любіць і берагчы радзіму, Беларусь, беларускую мову», — адзначаў міністр культуры Павел Латушка. Паводле яго слоў, беларусам трэба вяртацца да спадчыны класіка, памятаць гісторыю і ганарыцца сваёй мовай.

Да 130-годдзя Якуба Коласа ў краіне паспяхова прайшла і атрымала шырокі рэзананс акцыя «Чытаем Коласа разам». Яе удзельнікамі сталі вядомыя дзеячы культуры, пісьменнікі, студэнты і школьнікі. У час яшчэ адной акцыі, «130 прысвячэнняў Песняру», каля 70 чалавек даслалі свае вершаваныя прысвячэнні, у тым ліку з-за мяжы. Культурна-адукацыйныя і выставачныя праекты, прысвечаныя Якубу Коласу, прайшлі ў дыпламатычных і консульскіх установах Беларусі за мяжой — у Польшчы, ва Украіне, Балгарыі, Латвіі, Літве, Расіі, Арменіі. У гэтым годзе выдадзена 13 найменняў кніг да юбілейных дат Янкі Купалы і Якуба Коласа.

БЕЛТА.

Фота Антона КІСЕЛЮКА.

■ І так бывае

КАБ Выхваліцца, пайшоў на ўгон

22-гадовы жыхар Пружынскага раёна прыехаў у сталіцу да стрычэнага брата. Пасядзелі, адзначылі... Увечары маладзён выраіцаў, як кажуць, падыцаць свежым паветрам — прагуляцца.

Як расказала прэс-афіцэр Партызанскага РУУС Ганна Ганна Чыж-Літас, у двары па вуліцы Ванеева госьць сталіцы звярнуў увагу на прыпаркаваныя сінія «Жыгулі». І ў галаве мільганула думка: а ці не пракаціцца па начным горадзе, а заадно і пахваліцца перад роднымі наўнясцю аўтамабіля? Паколькі машына была зачыненая, маладзён, не доўга думаючы, скапіў першы камень, што патрапіў на вочы, і разбіў прырэдняе пасажырскае шкло. Залез у салон і, зламаўшы замок запальвання, паспрабаваў завесці машыну. Аднак усе спробы аказаліся безвыніковымі. А тут і міліцэйскі аўтамабіль да «Жыгулі» пад'ехаў... Ад злосці зламаныя з усёй сілы шпурнуў аб асфальт свой мабільны тэлефон. У дачыненні да затрыманага ўжо завездзена крмінальнага справа.

ШТО ПАДШТУРХНУЛА ЖАНЧЫНУ ДА БАЛКОНА?

У Гродне жанчына спрабавала скачыць з балкона трэцяга паверха. Роботнік МНС выратаваў яе і перадаў медыкам.

Паведамленне пра здарэнне па вуліцы Саломавой паступіла амаль у 23 гадзіны. Тут жанчына, прыняўшы вялікую дозу невядомых медыцынскіх рэпрадэнтаў, спрабавала скачыць з балкона. Кватэра, як хутка высветлілася, была зачыненая знутры. У момант, калі гаспадыня вярнулася з балкона ў кватэру, выратавальнік па штурмавалі лесьвіцы з другога паверха патрапіў у жыллё, адчыніў дзверы і перадаў жанчыну работнікам хуткай медыцынскай дапамогі. Яна была шпіталізавана для правядзення абследавання.

Сяргей РАСОЛЬКА

■ На сувязі

ТАКСАФОНЫ: НА «ПЕНСІЮ» ПАКУЛІ РАНАВАТА

Помніцца, апошні раз таксафонам я карыстаўся амаль дзесяць гадоў таму, калі была яшчэ падлеткам. Пасля гэтага нагоды звяртацца да такога сродку сувязі не было: з'явіўся мабільны, які спраўна працаваў. Сёння, нягледзячы на тое, што маленькая лёгенькая слухавка ляжыць у кішэні, лічы, кожнага чалавека, сінія грукаткія апараты з кнопкамі яшчэ можна знайсці на вуліцах. Для чаго? Дзяўчыны ўсё яшчэ існуюць...

Калі напярасіла сваіх знаёмых узгадаць, калі яны апошні раз карысталіся таксафонам, многія так і не змаглі гэтага прыгадаць.

...Прадстаўнікі старэйшага пакалення, калі запятацца, з настальгіяй прыгадаюць, напрыклад, як цэлы дзень чакалі, каб вечарам у дамоўлены час патэлефанаваць каханаму чалавеку ці шукалі таксафон без зчэргаў — тэрмінова дазвоньваліся па справах. А вось асобы да шаснаціці гадоў, якія ўпэўненыя водзяць пальцамі па сэнсарных экранам мабільнікаў, ужо успрымаюць таксафоны як частку гарадскога пейзажу. У адным шэрагу з ліхтарамі і бардзюрамі. Каб хоць крыху зразумець, хто, для чаго і навошта карыстаецца сёння таксафонам, вырашана было паглядзець: ці шмат народа зробіць званок з таксафона, які знаходзіцца ў адным з самых людных месцаў Мінска, на чыгуначным вакзале. Давялося запасацца кубачкам не самай смачнай кавы, якую прадаюць на вакзале, і цярпеннем, каб адведзена для эксперыменту гадзіна не здалася вэкам.

Уладкаваўшыся так, каб і таксафон быў бачны, і каву было магчыма піць, асабліва не замінаючы людзям сваёй прысутнасцю, я пачала кацаць. У вакзальнай мітусні кожную секунду міма таксафона прабягла безліч людзей. «Нахай бы хоць адзін спыніўся!», — думалася мне. Так прайшоў дзесяць хвілін, дваццаць... Нарэшце недзе праз паўгадзіны пасля пачатку

эксперыменту да таксафона падыйшла дзяўчына гадоў дваццаці пяці і, дастаўшы картку, набрала патрэбны нумар. Чаму яна вырашыла скарыстацца таксафонам, я даведацца не змагла: размовы чужой падслуховаць няёмка, а падбегчы і спытацца некая не паспела. Можна, батарэйка ў мабільным селі, ці яшчэ што? Дзяўчына паклала трубку і хуценька знікла.

На працягу астатняга часу таксафонам зацікавіўся толькі карапуз у сінім камбінезончыку, які ніяк не хацеў спакойна ісці побач з маці і намагаўся пакартаць усё, што трапіцца на шляху. Нарэшце час скончыўся, а з таксафона зрабілі толькі адзін званок. І гэта пры тым, што быў выхадны дзень, субота, калі людзі ў плане паездка больш актыўныя, а значыць — і на вакзале іх вельмі шмат.

Калі напярасіла сваіх знаёмых узгадаць, калі яны апошні раз карысталіся таксафонам, многія так і не змаглі гэтага прыгадаць. Тыя, хто на пытанне ўсё ж адказаў, спісвалі неабходнасць такога тэлефанавання на мабільныя, які сапсаваўся, і знаходжанне ў іншай краіне без наяўнасці паблізу іншага тэлефона. Выходзіць, што неабходнасць у таксафонах не нарта вялікая?

Каб больш дакладна даведацца пра «попыт» на тэлефанаванні з таксафона, я звярнулася ў рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Белтэлекам». Аказваецца, у нашай краіне сёння працуе прыкладна дзесяць тысяч таксафонаў. Дзве тысячы з іх знаходзяцца ў сталіцы.

Атрымліваецца, не зусім яшчэ адмовіліся мы ад такога віду сувязі: з пачатку года ў нашай краіне з таксафонаў зроблена 1,5 мільяна міжгарадніх званкоў. За мяжу на працягу гэтага ж часу тэлефанавалі 111 тысяч чалавек, а колькасць мясцовых званкоў складае 950 тысяч. На першы погляд, лічы зусім не незвычайна, але як прызнаюць у «Бэлтэлекаме», з павелічэннем ліку карыстальнікаў мабільнай сувязі попыт на паслугі таксафонаў сапраўды зніжаецца. Закамерна, што і саміх апаратаў становіцца менш.

На пытанне, ці не збіраюцца дэмантаваць у Мінску ўсё таксафоны і тым самым зусім адмовіцца ад іх выкарыстання, адказаў аднаго з тэлефанаваннем з таксафона. Гэта ж, як бы вам званіў сусед, які і не думае шыфрвацца.

Ганна ГАРУСТОВІЧ

■ Асяроддзе

«УКАНТАКЦЕ» З ХУЛІГАНАМІ

Як звязаны паміж сабой мінскія правахоўнікі і «разбітыя вокны»?

Калі ў доме нехта выб'е шыбу ў акне і ніхто не ўстаіць новае шкло, хутка ў гэтым будынку пачнуць разбіваць і іншыя вокны, з'явіцца шмат смецця і «падазроны» асоб. Безумоўна, гэта ўсё справы не злога дамавіка, а саміх людзей. Калі яны будучы бачыць, што шкло разбіта і новае не ўстаўлена, парушыцца пэўнае табу: нельга біць шыбы ў доме. І вось вам — адно шкло ўжо было разбіта, другое разбіў я, але ўстаўляць не буду, бо і папярэднік не ўстаўляў. ...Інтэрнэт-праект супраць вандалізму на гарадскіх вуліцах, які называецца «Перахват», распрацавалі ў галоўным упраўленні ўнутраных спраў Мінскага гарвыканкама. Цяпер ён існуе ў выглядзе самастойнага сайта, а таксама мае падраздзелы: старонку ў сацыяльнай сетцы «Фэйсбук» і суполку «Стоп-Вандал» «Укантакце».

Не пакараннем, а перакананнем

У аснову інтэрнэт-праекта «Перахват» лягла так званая «тэорыя разбітых вокнаў», сутнасць якой — менавіта ў вышэйапісанай салідарнасці, якая паказана

на прыкладзе шматпавярхоўкі з толькі адной-адзінай разбітай шыбай спачатку.

Праект прымае паведамленні пра розныя гарадскія праблемы і, па магчымасці, дапамагае ўлад рашаць іх. Галоўнае — пры-

вучыць людзей быць неабякавымі да свайго горада, дапамагаць у навядзенні парадку ў ім.

Стварыўшы суполку «Стоп-Вандал», міліцыя ўмяшалася ў «святая святых» шкоднікі, якія дзяліліся сваімі «подзвігамі», размяшчаючы інфармацыю на «сценах» у сацсетцы. І тут — на табе! «Вораг» уварваўся ў асабістую прастору.

Зараз любі чалавек можа пакінуць сваё паведамленне. Таксама рэгулярна абнаўляюцца старонкі ў сацыяльных сетках — у «Фэйсбуку» і «Укантакце». Апошняя — самая буйная на тэрыторыі Еўропы, і не дзіва, што ў большасці маладых людзей ёсць тут старонка. Сярод моладзі шмат і тых, хто, прыкрываючыся вулічным мастацтвам (графіці), якое намалюваў прафесіянал, — сапраўднае прыгажосць, пакідае свае подпісы на сценах і аўтобусных прыпынках.

Прэс-сакратар ГУУС Мінгарвыканкама Аляксандр Ластоўскі з'яўляецца аўтарам праекта «Перахват». Паводле яго слоў, ідея такая з'явілася даўно. Іншая справа, што не было ўпэўненасці ў сваіх сілах: усё ж такі гэта азначала прыйсці амаль

што на «варожую тэрыторыю» маладых інашдучаў са сваёй прафілактыкай. Ледзь не смяротны нумар! Аднак, як аказалася, інтэрнэт-праекту «Перахват», пад эгідай якога і адбылося «пакарэнне» сацыяльнай сеткі «Укантакце», многія па сілах. Што да «тэорыі разбітых вокнаў», якая ляжыць у аснове праекта, то ў адаптацыі да групы «Стоп-Вандал» яна гучыць так: калі мы сёння не пачнём шукаць агульную мову з маладымі гарадскімі пэцкалямі, то заўтра «наскальны» жывапіс і вандалізм захопіць горад. Дарэчы, аналагаў за мяжой гэтай суполкі, які і аналагаў праекту «Перахват», паводле слоў Аляксандра Ластоўскага, не існуе.

Стварыўшы суполку «Стоп-Вандал», міліцыя ўмяшалася ў «святая святых» шкоднікі, якія дзяліліся сваімі «подзвігамі», размяшчаючы інфармацыю на «сценах» у сацсетцы. І тут — на табе! «Вораг» уварваўся ў асабістую прастору.

Што да карысці суполкі, то яна каласальна ўжо таму, што там увесь час тлумачыцца, у што могуць ператварыцца незаконныя захвалены моладзі. Гэта, можна сказаць, «укараненне» міліцыянераў ў закрытую групу з мэтай пераканач яе удзельнікаў пакінуць шкодны занятак і не псаваць гарадскія будынкі. Гэта ўсё магчыма ў віртуальнай

прасторы, у рэальнасці — на урад ці...

Важна, што ў групе, разам з агрэсіўнымі графіцістамі прысутнічаюць і прадстаўнікі легальнага вулічнага мастацтва, а таксама тыя, хто ўвогуле выступае супраць графіцістаў. Таму можна даведацца якое заўгодна меркаванне.

Што цікава, у асяроддзі мінскіх графіцістаў існуе пэўны «кодэкс гонару». Ён не дазваляе размаўляваць, напрыклад, гістарычныя аб'екты. На жаль, такія традыцыі ў нашай краіне пакуль што не вельмі моцныя.

Кодэкс гонару для графіцістаў

На старонцы суполкі «Стоп-Вандал» сказана, што тыя, хто пераўравае закон, выкарыстоўваючы ў сваіх каментарыях нецензурную лексіку, прыцягваюць тым самым да сябе увагу міліцыянераў. І сапраўды, калі суразмова працягвае агрэсію, то ён, як папярэдзтвае Аляксандр Ластоўскі, пападае «пад нагляд». А паглядзець міліцыянерам ёсць на што: у большасці хуліганіяў і асабістыя старонкі «Укантакце» напоўнены пацярджэннямі

«подзвігаў». Таму суполка можа быць каштоўнай і з пункту гледжання папаўнення «банку звестак» вандалаў.

Насамрэч, у суполцы ёсць і сапраўдныя графіцісты, для якіх іх занятак — мастацтва, і агрэсіўныя графіцісты-«тэгеры» — тыя, хто ў сваёй «творчасці» аддае перавагу малазразумелым надлісам-каракулям. Што цікава, у асяроддзі мінскіх графіцістаў існуе пэўны «кодэкс гонару». Ён не дазваляе размаўляваць, напрыклад, гістарычныя аб'екты. На жаль, такія традыцыі ў нашай краіне пакуль што не вельмі моцныя.

Актыўная удзельніца суполкі «Стоп-Вандал» Наталія Арысавіч падтрымлівае графіцістаў. Дзяўчына адштурхоўваецца ад таго, што ў Еўропе не змагаюцца з гэтым праяўленнем вулічнага мастацтва. І менавіта таму там яго трансфармавалася ў сапраўдныя шэдэўры. У нас жа сітуацыя іншая. «Чаму мастак павінен маляваць прыгожа, ведаючы, што яго работу «замажуць»? — задаецца пытаннем Наталія. — У такім выпадку яму лепш напісаць проста сваё імя. У Еўропе не змагаюцца з графіці, бо разумеюць, што гэта частка вуліцы, частка горада...»

Ілюстратар Ваня, блізка да асяроддзя графіцістаў, прызнаўся, што чые праект «Перахват» і суполку «Стоп-Вандал» упершыню. «Мне здаецца, гэта не самая

Пра што гаворка?

Вандалізм — злачынства, якое заключаецца ў пашкоджанні будынкаў, манументаў, грамадскага транспарту і чужых рэчаў. За гэта прадугледжана пакаранне. Часткова вандалізм перасякаецца з графіцізмам, асабліва такой яго разнавіднасцю, як тэгінг.

Тэгінг — разнавіднасць графіці, якая заключаецца ў хуткім нанясенні подпісу аўтара на якія-небудзь паверхні, часта ў грамадскіх месцах. Менавіта з гэтым відам графіці сустракаецца ў рэальнасці амаль кожны з нас ці не штодзённа. Тэгеры (людзей, што займаюцца маляваннем «тэгаў-подпісаў» не хвалюць сансаве напалуны іх творцаў або іх эстэтызм, галоўнае — колькасць і хуткасць.

лепшая ідэя — стварыць такога кіштату суполку ў сацыяльнай сетцы, — дзеліцца сваімі думкамі хлопеч, — хача б таму, што «Укантакце» людзі ў большай сваёй частцы проста бавяць час, забяўляюцца. Гэта значыць, сам па сабе праект неабліга, проста «Укантакце» — не лепшае месца для яго рэалізацыі». Што да таго, ці з'яўляецца графіці відам культуры і вулічнага, але мастацтва, ілюстратар упэўнена адказвае:

«У нас ёсць людзі, якія маюць графіці не проста якасна і прыгожа, але і ў поўнай меры прафесійна. Праблема ў тым, што ім прыйшлося прайсці праз многія цяжкасці, каб навучыцца графіці-мастацтву, таму што складана знайсці легальнае магчымасць напрыткавацца, ды і фестывалі праводзяцца рэдка».

Надзея ЮШКЕВІЧ

■ Чалавек і прырода

КЛІМАТЫЧНЫ «СЦЭНАРЫЙ» ДЛЯ НЁМАНА

Ці пачасцяцца гідралагічныя засухі?

Беларусь, Літва і Расія аб'ядноўваюць свае намагаюцца дзея комплекснага кіравання воднымі рэсурсамі і трансгранічнага супрацоўніцтва ў перыяд змянення клімату ў басейне ракі Нёман. Гэтану паслужыць пільотны праект, які ажыццяўляецца Еўрапейскай эканамічнай камісіяй ААН у рамках ініцыятывы «Навакольнае асяроддзе і бяспека».

Плясчаныя «астраўкі» ў рэчышчы Нёмана — гэта ўжо звычайная з'ява ў гарадской рысе абласнога цэнтра. І справа тут, на думку спецыялістаў, не ў плане Гродзенскай ГЭС. Ападкаў летам тут выпада менш за сярэднюю норму, што, відавочна, і з'яўляецца галоўнай прычынай ніжэйшага ўзроўню вады. Прычым гэта характэрна сёлета не толькі для Нёмана, але і для Заходняга Буга, Сожа, Гліны... У ліпені шмат дзе на беларускіх рэках воднасьць зніжлася на адзін-тры сантыметры за суткі, а пасля жніўняўскіх дажджоў надшоў доволі сухі верасень.

І гэта, зразумела, адметнасць не толькі наша. Напрыклад, узровень вады ў Вісла ў раёне польскай сталіцы ўпаў аж на 70 сантыметраў, чаго не здаралася каля двухсот гадоў. Рэкорднае абмяленне дазволіла нават выявіць і падняць гістарычныя каштоўнасці — мармуровыя скульптуры і фрагменты аздаблення каралеўскага палаца, якія тры з паловай стагоддзі ляжалі на дне ракі.

Якія ж наступствы змянення клімату магчымы ў басейне Нёмана і што гэта будзе азначаць для людзей і прадпрыемстваў у зоне ракі? Гэтыя пытанні аб-

мяркоўваліся ў Гродне і суседнім Друскеніка ўдзельнікамі праекта «Кіраванне рачнымі басейнамі і адаптацыя да змянення клімату ў басейне ракі Нёман» з Беларусі, Літвы, Расіі і міжнароднымі экспертамі з іншых краін.

— Важнасць гэтага праекта — у выпрацоўцы такіх кіраўнічкіх падыходаў, якія забяспечаць інтарэсы і іншых краін, што знаходзяцца ніжэй па цячэнні Нёмана і спажываюць ваду гэтай ракі, — лічыць кіраўнік групы каардынацыі міжнародных праектаў і праграм рэспубліканскага гідраметэаралагічнага цэнтра Дэпартаменту па гідраметэаралогіі Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Беларусі Аляксандр Рачэўскі.

Паводле прагнозных мадэляў для басейна ракі Нёман, у першай палове XXI стагоддзя чакаецца павелічэнне тэмпературы паветра. Прагназуецца, што сярэднегадавая тэмпература ўзрасце на 1,4—1,7 градусаў; у зімовы перыяд — на 2—2,8 градуса, летам — на 0,7—1,1 градуса. Найбольшыя змяненні верагодныя для першай паловы года, у той час як для летне-восеньскага перыяду яны будуць невялікія. З-за павелічэння тэм-

пературы паветра ў зімовы сезон і змянення саставу ападкаў у бліжэйшай будучыні адбудзецца змяшэнне снежнага покрыва. Максімальны сцёк у басейне Нёмана зменшыцца з-за цёплых зім з больш частымі адлігамі і, адпаведна, меншай колькасцю вады, што накопільваецца перад паводкай. Прычым веснавае паводка пачнецца раней з-за больш кароткай працягласці перыяду захававання снежнага покрыва. Больш высокую рызыку паводкавых заталенняў можна чакаць толькі ў заходняй частцы Літвы.

Чакаецца, што кліматычныя змяненні паўплываюць і на сцёк у цёплы час года (май — верасень). Зніжэнне сцёку ў гэты перыяд можа прывесці да таго, што ў асобных частках басейна Нёмана абвострыцца сітуацыя з гідралагічнымі засухамі: яны пачасцяцца.

Як паўплываюць на сітуацыю з воднымі рэсурсамі перспектывы эканомікі на тэрыторыі басейна Нёмана? Прагназуецца, што пры аптимальным сцэнарыі эканамічнага развіцця рост выкарыстання вады для прамысловасці Беларусі складзе 0,5-2% у год, што таксама можа паўплываць на рэжым сцёку. Аднак, паводле зробленых высноў, уздзеянне клі-

Фота Яраслава ВАНКОКЕВІЧА.

■ Бяспека

ПЕСТЫЦЫДЫ З БЕЛАРУСІ СПАЛІЛІ Ў ГЕРМАНІІ

Пад Слонімам завяршаецца ліквідацыя вялікага сховішча непрыдатных пестыцыдаў.

Рэчывы, якія пры пападанні ў арганізм могуць справакаваць рак, захворванні скуры, парушэнні функцыянавання імуннай, рэпрадуктыўнай і іншых сістэм чалавечага арганізма, зволілі ў гэтае месца з Брэсцкай, Гродзенскай і Мінскай абласцей, пачынаючы з 1970-х гадоў.

— Пестыцыды там закопваліся з парушэннем усіх мер бяспекі, — расказваў журналістам кіраўнік праекта Глобальнага экалагічнага фонду «Абыходжанне са стойкімі арганічнымі забруджвальнікамі ў Рэспубліцы Беларусь» Юрый Салаўёў падчас прэс-канферэнцыі ў Нацыянальным прэс-цэнтры. — Для ліквідатараў была ад-

на цяжкасць: на слонімскай сховішчы знайшлі вялікую колькасць пестыцыдаў, якія змяшчаюць ртуть. Па правілах, спальваць іх патрэбна невялікімі порцыямі. На гэта спатрэбіўся год.

Сховішча месцілася на тэрыторыі, пакрытай лесам. Каб яго ліквідаваць, спачатку пазразалі дрэвы. Выкапанія з зямлі адходы змяшчаліся ў спецыяльныя бочкі, якія прызначаны для захававання і перавозкі пестыцыдаў. Супрацоўнікі МНС, што праводзілі ліквідацыю, працавалі ў масках і спецадзёні, у якім летам складана вытрымаць больш за 20 хвілін. Утылізаваць неабходна было нават ваду, якая выкарыстоўвалася падчас работ (яе збіралі з дапамогай плёнкі, якую расцілалі на зямлю) і пэўную колькасць грунту, куды раней былі закапаны шкодныя адходы. Старыя

металічныя бочкі, дзе раней знаходзіліся пестыцыды, спачатку хацелі адправіць на перапраўку, але канцэнтрацыя шкодных рэчываў у іх была недапушчальнай, таму бочкі вырашана было парэзаць і таксама ўтылізаваць. Спальвалі пестыцыды са слонімскага сховішча (дарэчы, агульная вага іх — 1870 тон) у Германіі.

Патрачана на прывядзенне ў парадак сховішча непрыдатных пестыцыдаў пад Слонімам каля 3,5 мільёна долараў. Скончыць рэалізацыю праекта плануецца да канца гэтага года.

Па словах Юрыя Салаўёва, такі вопыт ліквідацыі будзе надзвычай карысным пры ўтылізацыі пестыцыдаў на іншых беларускіх сховішчах, сярэд якіх, напрыклад, пастаўскае, гарадоцкае, петрыкаўскае.

Ганна ГРУСОВІЧ.

ІНВЕСТАРАМ ДОБРА, А КУРАМ — МЯККА

У нашай краіне нямаюць інвестараў, якія не скардзяцца на цяжкасці, а зарабляюць нідраныя грошы. А людзей, якія на іх працуюць, рублём не крываўдзіць...

Пабываў на віцебскім прадпрыемстве з замежным капіталам, якое, пачынаючы з 2004 года, займаецца вытворчасцю піламатэрыялаў. Паматаецца, інфармацыйныя агенцтвы Беларусі тады паведмілі, што эстонскі канцэрн Sylvestor, найбуйнейшы вытворца ў галіне дрэвапрацоўкі ў краінах Балтыі, інвеставаў у стварэнне сваёй вытворчасці ў Віцебску 2,5 мільёна еўра. «Віцебская лесапільня» спецыялізуецца на выпуску абразной дошкі і спадарожных піламатэрыялаў. На прадпрыемстве спачатку быў уведзены ў эксплуатацыю сучасны комплекс дрэвапрацоўчага абсталявання выдучых вытворцаў Швецыі, Германіі, Эстоніі, Фінляндыі.

— Асобнай участкі прадпрыемства фактычна працуюць у кругласутачным рэжыме. Сёлета тут вырабілі больш за 40 тысяч кубоў піламатэрыялаў. Для параўнання, летась — столькі ж. Акрамя вырабу піламатэрыялаў, займаемся вытворчасцю шчэпы, апілак. На экспарт за ўвесь мінулы год адправілі прадукцыю на суму 4,2 мільёна еўра. У 2013-м плануем экспартаваць прадукцыю на суму каля 6 мільёнаў еўра, — расказвае Андрэй Патоцкі, намеснік дырэктара па эканоміцы.

Заробак у 500 умоўных адзінак, калі паверыць у слова прадстаўнікам дырэкцыі, для радавых работнікаў на прадпрыемстве ўжо рэальнасць.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ТАНЦАВАЛЬНАЕ ПРЫСВЯЧЭННЕ... МАСТАЦТВУ ФУТБОЛА

Юбілейны, 25-ы міжнародны фестываль сучаснай харэаграфіі, старэйшы на прасторы былога СССР, будзе правіць баль не толькі ў Віцебску, але і ў іншых гарадах Беларусі. Вечары сучаснай харэаграфіі будуць прадстаўлены, акрамя радзімы юбіляра, у Мінску, Гродне, Бабруйску, Маладзечне. Фэст пройдзе з 19 па 29 лістапада.

Цікава, што менавіта гэты фестываль стаў першым і да 1997 года заставаўся адзіным форумам сучаснага танца ў былым СССР. Як сімвалічна было адзначана ў адной з вядомых расійскіх газет: «У сучаснай харэаграфіі Масква ідзе адразу ж за Віцебскам».

У міжнародным конкурсе будуць удзельнічаць танцоры з Беларусі, Літвы, Польшчы, Расіі, Украіны, Швейцарыі, Эстоніі, Японіі.

Журы ўзначаліць легендарны Уладзімір Васільеў, народны артыст СССР, прафесар Расійскай акадэміі тэатральнага мастацтва, ганаровы прафесар Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя М.В. Ламаносава, балетмайстар, харэограф, тэатральны рэжысёр і педагог... Папрацаваць у скла-

дзе журы таксама запрасілі прадстаўнікоў Ізраіля, Ірландыі, ЗША, Украіны.

Агульны прэміяльны фонд конкурснай часткі фестывалю — 15 тысяч долараў. Уладальнік Гран-пры атрымае трэць гэтай сумы.

Арганізатар фэсту — дзяржаўная ўстанова «Цэнтр культуры «Віцебск». Дзякуючы падтрымцы заснавальнікаў фестывалю — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Віцебскаму аблвыканкаму, Віцебскаму гарвыканкаму, Нацыянальнаму акадэмічнаму тэатру оперы і балета Рэспублікі Беларусь — арганізатары змаглі зрабіць цэны на білеты дэмакратычнымі. У прыватнасці, самыя дарагія білеты на прадстаўленні ў Віцебску каштуюць усяго 95 тысяч рублёў, а самыя танныя — 25 тысяч.

Госці фестывалю пакажуць свае творы. Цікава, што сярод іншых глядачы ўбачаць хіт еўрапейскай тэатральнай сцэны, спектакль «Танцавальнае прысвечэнне мастацтву футбола» ў выкананні нарвежскага калектыву. Танцоры «танцуюць» футбол і гуляюць у яго адначасова — безумоўна, такаякая заяўка інтрыгуе.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ПЕРШЫ ВЕК СВЯТОГА МЕСЦА

Сто гадоў таму ў вёсцы Лясная Слаўгарадскага раёна асвяцілі храм-помнік святых апосталаў Пятра і Паўла. У нядзелю, 4 лістапада, з гэтай нагоды ў аграгарадку адбыліся ўрачыстасці.

Гэты невялікі прыгожы храм вядомы тым, што ўзведзены ў гонар перамогі рускіх войскаў на чале з Пятром I над шведамі ў час Паўночнай вайны. Бгтва пры Лясной адбылася ў 1708 годзе, і пяць гадоў таму ў Слаўгарадскім раёне з гістарычна адзначылі 300-годдзе гістарычнай падзеі.

Сам Свята-Петра-Паўлаўскі храм пабудавалі на пачатку XX стагоддзя. Цяпер гэта і цэнтр праваслаўнага прыходу з некалькімі дзясяткамі вёсак і трыма тысячамі прыхаджан, а таксама і знаяна турьшчыннае славуцасць, якая прыцягвае людзей. Малыўнічае месца ў цэнтры вёскі, гарманічная архітэктура храма, мазаічныя абразы на фасадзе, утульнае зала ў зыяні сьвечак, беларускі сельскія абразы са сваімі шчыльнымі гісторыямі і старая жалезная лэвіца на балкон, адкуль відаць уся ваколіца вёскі Лясная.

У святочную нядзелю праваслаўныя вернікі сабраліся ў царкву на службу, у якой браў удзел епіскап Магілёўскі і Мсціслаўскі Сабораў. Каля храма ўсталявалі і асвяцілі вялікія памятны крыж.

У сельскім Доме культуры адбыліся ўрачыстасе пасяджэнне, дзе расказалі пра гісторыю храма, і канцэрт. Адрылася выстава вышываных абразоў мясцовых умельцаў. Настаўнікі і вучні школы № 1 Слаўгарада, з якой супрацоўнічае прыход, прадставілі свае напрацоўкі па вывучэнні праваслаўнай культуры.

Настаяцель храма святых Пятра і Паўла протаіерэй Георгій Сакалоў атрымаў узнагароды — святарскі крыж з прыгэжжэннямі. Епархіяльную граматы ўручылі старасту Лясной Пятру Куцараваму. Увогуле да юбілею асвячэння храма-помніка сам прыход узнагародзіў спецыяльнымі граматамі сто чалавек.

— Урачыстасці з нагоды юбілею на гэтым не заканчваюцца, — сказаў айцец Георгій. — Да 15 лістапада працягваецца пазьчыны конкурс на лепшыя вершы пра наш храм у Лясной.

Ілона ІВАНОВА.

АВАРЫЮ НА НАФТАПРАВODЗЕ ЛІКВІДАВАЛІ

Пашкоджаны ў нядзелю ўчастак нафтаправода «Унеча-Мазыў» каля вёскі Ігаўка ў Добрушскім раёне, поўнасцю адноўлены і эксплуатацыя ў планавым рэжыме, паведаміў прэс-сакратар Гомельскага абласнога ўпраўлення МНС Руслан Габрыль.

Экспаватаршчык гэтага прадпрыемства праводзіў планавыя работы па падрытоўцы да замены ізаляцыйнага пакрыцця і выпадкова пашкодзіў пацрбак кайшом экскаватара. Дыспетчар адразу ж прыпыніў перапампоўку нафты на гэтым участку.

Тым часам яна ажыццяўлялася па другім трубаправодзе. На месцы аварыі кругласутачна працавалі 10 адзінак тэхнікі і каля 50 супра-

цоўнікаў РУП «Гомельтрансфанта «Дружба», а таксама супрацоўнікі МНС і праваахоўных органаў, экалагі. Плошча разлітай нафты, па папярэдніх даных, складала каля 100 кв.м. У выніку кропельнага рассявавання нафты адбылося забруджванне паверхні глебы на участку 70 на 200 м.

Глыбокай ноччу таго ж дня пашкоджаны ўчастак трубаправода быў адноўлены, а разлітая нафта поўнасцю сабрана. Пачаты работы па зборы забруджанага грунту. У прэс-службе удакладнілі, што нафтаправод працуе ў штатным рэжыме без памяншэння аб'ёму палівавай пастаўкі нафты. На месцы здарэння створаны штаб, працуе раённая камісія па НЗ.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ООО «Арбiтp», управлiющий по делу о банкротстве – организатор торгов, сообщает о проведении ТОРГОВ по продаже имущества частного предприятия «Наш Край»:

№ лота	Наименование лота	Начальная цена продажи лота	Шаг торгов (5%)	Задаток (5%)
1	Площадка рынка «Наш Край» инв. № 450/С-25002 (сооружение неустоановленного назначения) (в состав сооружения входят: покрытие, бордюры тротуарный, бордюры дорожный, газонное покрытие, автомобильная парковка и т.д.)	1 029 710 000 р.	51 485 500 р.	51 485 500 р.
2	Дебиторская задолженность частного предприятия «Наш Край»	954 910 622 р.	47 745 531 р.	47 745 531 р.

Торги проводятся в форме аукциона, открытого по составу участников и по форме подачи предложений о цене.

Торги состоятся 12 декабря 2012 года в 11.00 по адресу: г. Гродно, ул. Солнечная, 5.

До подачи заявки Претенденту необходимо перечислить задаток в безналичном порядке по следующему платежному ордеру: р/с 3012036435941 в ЦБУ № 422 ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Слоним, код 152101689, МФО 153001369, УНП 590093379.

Заявления на участие в аукционе с приложением платежного поручения, подтверждающего внесение задатка, а также: для юридических лиц – заверенной копии свидетельства о гос. регистрации, устава; для индивидуального предпринимателя – заверенной копии свидетельства о гос. регистрации; для физ. лица – копии паспорта, принимаются с момента выхода настоящего объявления до **11.00 11.12.2012** по адресу: 230001, г. Гродно-1, а/я 27 или по факсу 8(0152) 526859.

Победителем аукциона признается участник, предложивший наибольшую цену покупки. После окончания торгов с победителем подписывается протокол и заключается договор. Победитель торгов обязан оплатить стоимость покупки в течение 30 дней после подписания протокола. В соответствии с п. 1 Указа Президента Республики Беларусь от 05.05.2009 № 232 возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется участником, выигравшим торги.

Настоящее объявление содержит лишь общие характеристики предмета торгов. Получить полную информацию о порядке и условиях проведения торгов, о предмете торгов можно в рабочие дни с 9.00 до 17.00 по адресу: г. Гродно, ул. Солнечная, 5, тел. 8(029)7831160, тел./факс 8(0152)526859.

Ознакомится с предметом торгов (площадкой рынка) можно в рабочие дни с 9.00 до 17.00 по адресу: Гродненская область, г. Слоним, ул. Тополевая, д. 22.

СИЛА — У... КАМБІНАЦЫІ

Гэта, відаць, правіла: калі ў хаце палюўнічы, то і ў двары таксама палюўнічы — сабака. Які? А вось гэта ўжо іншая справа.

Бім, Бімка — ганчак, па-сабачы вельмі прыгожы. І дзесь на паліваанні яму, магчыма, цаны няма. А вось у побыце, прабачце, ён дурны, як цэл. Прынямсі, калі ў вальеры яго не заперці, кожнага, хто па вуліцы ідзе, ён аббрэша з галавы да пяці!

Ну каму гэта прыемна? Ды нікому. Але ж што з яго возьмеш — сабака. І што... дасі?

Гэта я да таго, што аднойчы той ганчак у двары дзесь бавіўся. А па вуліцы Юзучок ішоў. Мужчынка ён не такі і малады, але ж рэсточкам не выйшаў. Таму і завуць яго як малаго...

Юзаф параўняўся з варотамі. Бім, пачуўшы «здабычу», куляй да яе і на брамку скок (на задніх лапах ён за чалавека вышэй). І ўжо зяпу адкрыў, каб гаўкаць. А Юзучок не разгубіў і тыч яму дулю — пад саменькі нос... Сабака ад нечаканасці так і застыў: зяпу закрыць не можа! Потым крыху ачوماўся, правёў смельчака ва чыма, шчэнька апусціў на зямлю і панура пабрыў да вальеры.

...Той, хто сцэнку гэтую бачыў, потым, распавядаючы іншым, аж клаўся ад смеху. А яшчэ дзівіўся — таму, прынамсі, як многа можа сказаць (нават сабаку!) камбінацыя з трох пальцаў.

Л.К., г. Іўе.

БУЛЬБА РАЗЛАДУ

Тое вяселле ў ваенным гарадку, як водзіцца, «...пело і пласало», але ж вельмі ціха, бо маладыя (а жаніліся прапаршчыкі і тэлефаністка) шмат радні не склікалі.

Потым у іх была першая шлюбная ноч, а за ёю — і першая сямейная раніца.

Маладая жонка (ну трэба ж!) устала першай, пайшла на кухню — гатаваць сьняданак. Так што праз нейкі час халасцязкая кватэра прапаршчыка напоўнілася рознымі прыёмнымі пахамі. А яны, трэба прызнаць, здольны падняць з пасцелі любога мужчыну.

Той навааспечаны муж выключэннем не стаў. Голы,

у адных трусах (чаго ўжо тут цырымоніца?), ён рушыў на кухню, акінуў позіркам стол, прыпаднуў накрыўку на патэльні. Незадаволенна прабуёнуе:

— Бульбу так не смажаць. — Чаму гэта «не смажаць»? — насцярожылася яго палавіна. — Мама мяне так вучыла.

— Тады твая мама ў смажанай бульбе нічога не разумее, — прызнаў зяць, — бо пад накрыўкай бульба тушыцца... Ды і рэжучы яе зусім не так. Трэба — саломкай... А потым — на добры агонь, у разгарэты алей. Тады яна хрумстка будзе, з румянай скарыначкай! Мая мама гэтак рабіла...

— Ну дык хай яна і робіць! Заставілася са сваёю май — псіханула маладуха. — Хай яна табе бульбу смажыць!

З гэтым пажаданнем яна накінула на плечы плашч і, лягнуўшы дзвярныма, выскочыла з дому.

На двары было холадна, таму не дзіўна, што праз паўгадзіны муж убачыў сваю палавіну за столікам у гарнізоннай сталовіцы... Аднак побач не сеў. Ведама — з гонарам.

Не без форсу, як аказалася, была і яна: столік таксама не памяняла. Прычым ні ў той дзень, ні потым.

Такім чынам сям'я распалася, можна сказаць, не стварыўшыся.

Што ў нейкай мясцовай Кнізе рэкордаў Гінеса можна было б зафіксаваць, як самы кароткі шлюб, бо доўжыўся ён з чатырох гадзін вечара да 10 раніцы.

Ілья Шахрай, г. Мінск.

АДЗІНАЯ

Пацач гэтую гісторыю можна з таго, што па дарозе са школы Люся суседзі бяздомнага коціка і прынесла яго дахаты.

— Выкінь! Не хапала якой заразы, — спужалася маці, бо кот быў вельмі худы і нейкі падазрана аблезлы.

— Але ж ён хворы і на вуліцы можа замерзнуць, — захныкала дзяўчынка.

Яна ў маці была адзінай, любімай дачушкай, маці фізічна не выносіла яе слёз, таму коцік проста не мог не застацца ў іх кватэры. Яго адмылі ў спецыяльным шампуні, паказалі дактарам, палычылі, сталі ўзмоцнена кармаць. А наеўшыся, ён вельмі палюбіў ляжаць на канапе. Таму праз нейкі час растаўцеў, падрос...

Люся тым часам сустрэла на вуліцы маленькага сабачку. У яго былі такія прыгожыя вочкі, ён так умольна скульгіў, так дрыжэў усім сваім целам...

— Ён жа бяздомнік, мама, — ледзь не плакала дзяўчынка. — Яго выкінулі нейкія людзі. А ты ж пагляда — ён такі прыгожынькі! Шкада сабачку! Ну няхай ён жыве з намі?!

Адмовіць Люсе ў такой драбязе маці зноў не змагла. Да таго ж сабачка, як гэта ні дзіўна, умомант падружыўся з... катом.

Валерый Гаўрыш, г. Чавушкі. Рубрыку вядзе Валяціна ДОУНАР.

ПАЧАЛАСЯ ДАТЭРМІНОВАЯ ВЫПЛАТА ПЕНСІЙ ЗА 7 ЛІСТАПАДА

У сувязі са святкаваннем Дня Кастрычніцкай рэвалюцыі графік выплаты пенсій (дапамог) за сераду 7 лістапада падкарыжаваны. У гэты дзень будучы функцыянаваць толькі дзяжурныя аддзяленні паштовай сувязі.

Датэрміновыя выплаты пенсій (дапамог) за 7 лістапада ў Мінску пачалася ўжо з 3 лістапада.

У сельскіх аддзяленнях паштовай сувязі Брэсцкай вобласці выплата пенсій (дапамог) стартавала таксама з 3 лістапада, у гарадскіх аддзяленнях паштовай сувязі — з 5 лістапада. У аддзяленнях паштовай сувязі Магілёва і Бабруйска (Магілёўская вобласць) выплата пенсій (дапамог) пачалася з 3 лістапада, у астатніх аддзяленнях паштовай сувязі — з 6 лістапада. Ва ўсіх аддзяленнях паштовай сувязі Віцебскай, Гомельскай, Гродзенскай і Мінскай абласцей выплата пачнецца з 6 лістапада. Фінансаванне для выплаты пенсій праведзена своечасова і ў неабходным аб'ёме.

АБНАВІЦАЦА, ВЫЖЫЦЬ, ЗАРАБІЦЬ

Накіраваць усе высілкі на мадэрнізацыю вытворчасцяў запапрабаваў ад кіраўнікоў прадпрыемстваў старшыня Магілёўскага аблвыканкама Пётр Руднік.

На пасяджэнні аблвыканкама, прысвечаным вынікам сацыяльна-эканамічнага развіцця рэгіёна за 9 месяцаў, прагучала наступнае: «Састарэлыя тэхналогіі і астальёванне з'яўляюцца ў тым ліку прычынай запасаў на складах». Кіраўнік Магілёўскай вобласці лічыць, што трэба павышаць канкурэнтаздольнасць прадукцыі па якасці і кошыце, а для гэтага патрабуецца правесці мадэрнізацыю вытворчасцяў. Пётр Руднік настойвае на тым, што ў кожнага кіраўніка павінен ляжаць на стале план тэхнічнага пераабсталявання з арыентацыяй на выпуск аёмых прадукцыі на экспарт альбо замашчэнне імпарту. Такім шляхам можна павялічыць выручку і, разам з тым, заробак людзей, сярэдняму ўзроўню якасця да канца гэтага года павінен дасягнуць 500 долараў у эквіваленце.

Ілона ІВАНОВА.

ВЫРАТАВАЛЬНІКІ ВЯРНУЛІСЯ

Верталёт Mi-8 авіяцыі Міністэрства па надзвычайных сітуацыях вярнуўся з Турцыі.

Камандзіроўка нашых авіятараў доўжылася шэсць месяцаў. Агульны налёт за гэты час склаў каля 300 гадзін. Верталётчыкі даставілі да месцаў надзвычайных сітуацый амаль 400 турэцкіх выратавальнікаў. З іх дапамогай былі ліквідаваныя дзясяткі буйных лясных пажараў. «Дзякуючы падобным камандзіроўкам лётны і тэхнічны саставы набываць бяспечны вопыт тушэння буйных лясных пажараў у складаных умовах горнай мясцовасці», адзначылі ў Міністэрстве па надзвычайных сітуацыях. Заробленыя пазабоджэтныя сродкі пойддуць на аднаўленне авіяцыйнага парка МНС Беларусі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

АБ ДЗЯРЖАЎНЫХ ЗАКУПКАХ У НОВЫМ ГОДЗЕ

Міністэрства інфармацыі сумесна з ААТ «Беларуская ўніверсальная таварная біржа» 21 лістапада праводзіць навуцальны семінар на тэму «Закупкі тавараў (работ, паслуг) на біржавых таргах і электронных аўкцыёнах».

Семінар пачнецца на гандлёвай пляцоўцы біржы ў 14.00. Будучы разглядацца правыя асновы закупак тавараў згодна з новым заканадаўствам Беларусі ў гэтай галіне, якое пачынае дзейнічаць з першых дзён 2013 года. На семінары плануецца абмеркаваць тэхналогію ажыццяўлення закупак тавараў (работ, паслуг) на электронных аўкцыёнах.

Сяргей КУРКАЧ.

У свеце

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ Ў РАЗВАЖАННЯХ: З ЕС АБО БЕЗ ЕС?

Ва ўмовах крызісу еўра, які працягваецца, многія краіны ЕС бачаць выхад з тупіка ва ўзмацненні цэнтралізацыі Еўрасаюза і прыняцці мер, якія перададуць больш паймануты ад нацыянальных урадаў цэнтральным органам ЕС. Але для Вялікабрытаніі, якая з самага пачатку не пажадала ўвайсці ў зону еўра і адмовіцца ад свайго фунта стэрлінга, а цяпер усё больш задумваецца і аб тым, ці варта ёй наогул захаваць членства ў Еўрасаюзе, які паказвае сябе, па сутнасці, дастаткова слабым утварэннем на сусветнай арэне.

Брытанскія палітыкі падазро-на ставяцца да спроб прымусіць Лондан адмовіцца ад тых або іншых паўнамоцтваў і прывілеяў, пам'яночых пра часы імперскай магутнасці цяпер сціплай па памеры еўрапейскай краіны. І яна даводзіць да спынення спробы ЕС цэнтралізаваць, каб выйсці з крызісу. Так, у снежні 2011 года прэм'ер-міністр Вялікабрытаніі адхіліў еўрапейскае пагадненне аб фінансвай стабільнасці. Яно выклікала сур'ёзнае раздражненне сярод функцыянераў Вялікабрытаніі, уплыву якіх на палітыку краіны вялізны.

Палітыкі абаліраюцца і на пункт гледжання рэдывых грамадзян, якія усё больш сумняваюцца ў неабход-

насці звязаць свой лёс з еўрапейскай інтэграцыяй. Вынікі аптымістнай насельніцтва становяцца усё больш шакіруючымі. Так, кастрычніцкае альптанне, праведзенае газетай Mail on Sunday, паказала рэкордную за трыццаць гадоў колькасць прыхільнікаў выхаду з ЕС сярод жыхароў краіны. Па-ранейшае жадаюць заставацца грамадзянамі ЕС толькі 34% жыхароў Вялікабрытаніі, а 51% выступаюць за выхад з Еўрасаюза.

Не менш шакіруючай для многіх стала і прапанова змучанага дыскусіямі пра неабходнасць членства ў ЕС у сваёй уласнай партыі прэм'ер-міністра краіны Дэвіда Кэмерона аб тым, каб вырашыць пытанне раз і назаўсёды праз вынас яго на агульнанацыянальны рэфрэндум. Такая пастанючка пытаньня выклікала сур'ёзную трымову ў Еўрасаюзе. І заклапочанасць ЕС можна зразумець, калі ўлічыць, які вялізны ўклад робіць Вялікабрытанія ў паспяховасць ЕС.

Што ж будзе азначаць для Еўрасаюза выхад Вялікабрытаніі? Вялікабрытанія з'яўляецца трыцяці па колькасці насельніцтва краінай ЕС з 62 мільянамі жыхароў. Такім чынам, у Вялікабрытаніі жыве кожны восьмы жыхар Еўрасаюза, і страта ЕС сур'ёзна ўдарае па колькасці грамадзян гэтага ўтварэння. Не менш важны і эканамічны аспект: па памеры ВУП Вялікабрытанія канкуруе з больш населеным Францыяй за друго-

месца ў ЕС. У працэнтных адносінах ВУП Вялікабрытаніі складае каля 15% ад памеру эканомікі ўсяго ЕС, што з'яўляецца сур'ёзнай лічбай. Выхад Вялікабрытаніі з ЕС прывядзе да таго, што памер эканомікі ЕС стане меншым, чым быў да пашырэння ў 2004 і 2007 гадах, калі да яго далучыліся 12 новых дзяржаў. Акрамя гэтага, не варта забываць і пра геапалітычны ўплыў Вялікабрытаніі.

Будучы калісьці вялізнай імперыяй, Вялікабрытанія захавала цесныя сувязі са сваімі былымі калоніямі, якія з'яўляюцца выкарыстоўваюцца ў інтарэсах ЕС. У «Садружжасце нацый», якую ўзначальвае каралева Вялікабрытаніі, уваходзяць 54 дзяржавы, уключаючы такія буйныя краіны, як Індыя, Канада, Пакістан, Нігерыя і Аўстралія, і яе насельніцтва складае больш за два мільярды чалавек. Не ў кожнай з дзяржаў-членаў погляд Вялікабрытаніі значны, але, тым не менш, гэта геапалітычны магчымасці, якія Еўрасаюз наўрад ці захоча страціць.

Не варта забываць і аб тым, што Вялікабрытанія з'яўляецца адным з найбуйнейшых фінансавых цэнтраў свету. Капіталізацыя Лонданскай фондавай біржы знаходзіцца на першым месцы ў Еўропе. Вялікабрытанія па-ранейшае з'яўляецца таксама буйным цэнтрам здабычы энергасурсыа, важных для ЕС, пераважна большасць краін-членаў якога з'яўляецца чыстымі імпарцёрамі энергасурсыа. Важна для ЕС і тое, што Вялікабрытанія з'яўляецца пастаянным членам Савета Бяспякі ААН, у адноненне ад-

скажам, значна больш эканамічна магутнай Германіі. Без Вялікабрытаніі ў ЕС застаецца ў Савеце Бяспякі сярэд пастаянных членаў толькі адзін голас — Францыі.

Нарэшце, нельга забываць і пра тое, што Вялікабрытанія валодае адным з найбуйнейшых у свеце ядзерных арсеналаў і ў выпадку выхаду гэтай краіны ЕС зможва разлічваць толькі на французскі ядзерны арсенал. У выпадку выхаду Вялікабрытаніі французская манопалія на ядзерную зброю ў ЕС і пастаяннае членства ў Савеце Бяспякі ААН зробіць голас Парыжа ва ўнутраных справах ЕС нашмат больш значным, што яўна спадабаецца французам, але наўрад ці спадабаецца Германіі або Італіі.

Улічваючы ўсе гэтыя фактары, Еўрасаюз стаіць перад вельмі сур'ёзным выбарам. З аднаго боку, для выхаду з крызісу неабходна цэнтралізацыя кіравання і накладанне новых абмежаванняў на нацыянальныя ўрады, і пастаяннае нежаданне Вялікабрытаніі абмяжоўваць падобныя крокі пераходзячы зрабіць рашучыя крокі па неадкладна неабходным рэфармаванні. З іншага боку, улічваючы разнастайныя плюсы членства Вялікабрытаніі для самога ЕС, выхад гэтай краіны можа стаць сапраўднай катастрофай. У ЕС можа проста не хапіць рэсурсаў для неабходных рэфармаў.

Сяргей КІЗІМА, загадчык кафедры міжнародных адносін Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, доктар палітычных навук.

Погляд

Дзякуючы таму, што Беларусь географічна знаходзіцца паміж захадам і ўсходам, на транзіце і перавозцы грузаў можна зарабляць нядрэжныя грошы. Але наколькі гэта ў нас атрымаецца? Наколькі мы канкурэнтаздольны і маем перспектывы ў вышэйзванай сферы? Пра гэта на прэс-канферэнцыі параважалі прадстаўнікі Міністэрства транспарту, Дзяржаўнага мытнага камітэта і асацыяцыі «БАМАП».

Выкарыстанне географічнага становішча ў плане транзіту паміж краінамі Заходняй Еўропы і краінамі АЭП і ЕўрАзЭС мае асаблівае значэнне, лічыць Сяргей НЯГРЭЙ, начальнік упраўлення стратэгічнага развіцця і знешнеэканамічнай дзейнасці Міністэрства транспарту:

— Мы з'яўляемся, калі так можна сказаць, з'яднымі варотамі Мытнага саюза, забяспечваем кантроль грузаў на мяжы паміж Мытным саюзам і Еўрасаюзам.

У прыватнасці, сёлета за 9 месяцаў транзіт замежных перавозчыкаў па нашай тэрыторыі ўзрос на 14,1% (984 тысячы паездак у мінулы годзе і прыкладна 1 млн 112 тысяч паездак сёлета). За студзень—верасне 2012 года транзітам правезена 11 млн 858 тысяч

Засекі — поўныя!

Закладка прадуктаў раслінаводства ў стабілізацыйныя фонды практычна завершана, паведамілі ў Міністэрстве гандлю.

На пачатак месяца закладзена на захоўванне 93,2 тыс. тон бульбы, або 139% да задання. У «засекі» пакладзена 39,5 тыс. тон капусты (ці 112% да задання), 21 тыс. тон морквы (120%), 16 тыс. тон буракоў (122%), 20,8 тыс. тон цыбулі (121%), 19 тыс. тон садавіны (118%).

Які ў папярэднія гады, значна больш устаноўленыя ўрадам аб'ёмаў закладзена прадукцыі ў Віцебскай вобласці. Тут заданне па пастаўцы бульбы перавыканана ў 2,7 раза, капусты — у 1,5 раза, буракоў — у 1,7 раза, морквы і цыбулі — 1,8 раза, садавіны — у 2,8 раза. Каб забяспечыць патрэбу насельніцтва ў бульбе, гародніне і садавіне з удзелам сельгасвытворцаў, фізічных асоб, якія рэалізуюць прадукцыю з асабістых падсобных гаспадарак, з верасня праведзена больш за 1,6 тыс. кірмашоў, на якіх прададзена 13 тыс. тон бульбы і каля 11 тыс. тон гародніны і садавіны.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ШТО ПЕРАШКАДЖАЕ РАЗВІЦЦЮ МІЖНАРОДНЫХ АЎТАМАБІЛЬНЫХ ПЕРАВОЗАК?

тон грузаў аўтамабільным транспартам, што больш за аналагічны леташні перыяд на 118,6%.

Але, па словах Мікалая ВЕРХАЎЦА, намесніка генеральнага дырэктара Асацыяцыі міжнародных аўтамабільных перавозчыкаў «БАМАП», патрабуецца дадатковыя меры, каб аб'ём перавозак рос і далей.

— На жаль, каб выконваць перавозкі нават па тэрыторыі дзяржаў Мытнага саюза, трэба мець дазволы на права ўезду і транзітнага праезду. Гэта стрымальны фактар для росту аб'ёму перавозімых грузаў транзітам і ў двухбако-вых зносінах. Скажам, каб заехаць з грузам з Заходняй Еўропы на тэрыторыю Казахстана, трэба мець адпаведны дазвол на кожны аўтамабіль. Казахскія перавозчыкі, у сваю чаргу, абавязаны мець дазвол на ўезд і транзітны праезд па тэрыторыі Беларусі і Расіі.

Мікалай Верхавец паведаміў, што Беларусь ініцыруе падпісанне пагаднення аб бездазвольнай сістэме працы ў межах Мытнага саюза. Аднак, на жаль, не ўсе падзяляюць такія намеры — гэта тычыцца і Расіі, і Казахстана:

— Чаго апаасаецца Расія? Што беларускія перавозчыкі забурюць частку рынку. Расійскі бок клапоціцца пра тое, каб грузы вазілі расійскі перавозчыкі. А беларускія хочучы заехаць на тэрыторыю расійскага боку, загрузіцца, ска-

жам, у Ніжнім Ноўгарадзе і везці грузы ў Францыю. Зразумела, што такую ж працу хоча ўзяць і расійскі перавозчык. Але мы лічым, што ў межах адзінай мытнай прасторы ў першую чаргу павінна быць свабодная канкурэнцыя, а потым ужо трэба глядзець, хто рэзідэнт, а хто не.

Як патлумачыў Сяргей Нягрэй, са стварэннем АЭП і Мытнага саюза імяненне захаваць перавозкі толькі ў двухбаковым фармаце губляе санс:

— Зразумела, мы зацікаўлены, каб грузы, напрыклад, з Беларусі ва Украіну вазілі выключна беларускія і украінскія перавозчыкі, але ні ў якім разе не малдаўскія, польскія ці літоўскія. Расія хоча, каб перавозкамі з Расіі ў Францыю займаліся толькі французскія партнёры: калі ласка, забіраеце французскі час, а потым ужо працягвайце рух без перашкод. Гэта, напэўна, вясцрыно праблемы здыме, але, па вялікім рахунку, трэба павялічваць прапускную здольнасць пунктаў на мяжы. На што, на жаль, у дзяржавы няма грошай.

— Мытны камітэт працуе над удасканаленнем інфраструктуры, рэкан-

струкцыяй пунктаў пропуску, але гэта вельмі затратная справа, — тлумачыць Андрэй ПЛАНІН, намеснік начальніка ўпраўлення арганізацыі мытнага кантролю Дзяржаўнага мытнага камітэта. — І Беларусь супрацоўнічае па гэтым пытанні і з Расіяй (калі ўдаецца пераканаць расійскі бок, што 80% транзіту — тавары, прызначаныя для Расіі), і ў межах Мытнага саюза, падключаючы да гэтага Казахстан, і з еўрапейскімі інтэграцыйнымі аб'яднаннямі (бо гэта еўрапейскія тавары стаяць на пунктах пропуску). Нешта спрабруем рабіць і за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту.

Дарчы, нядаўна быў адноўлены аўтамабільны рух на пункце пропуску «Грыгароўшчына» на мяжы з Латвіяй: яго адкрылі, хаця рэканструкцыя яшчэ не скончылася. Зараз таксама ажыццяўляецца рэканструкцыя пункту пропуску «Прывалкі» на мяжы з Літвой, рыхтуецца праектна-каштарныя дакументацыя па іншых пунктах пропуску. Але рэалізацыя гэтых праектаў звязана толькі з адным — грашмамі:

— Будучы грошы — будуць рэканструяваны пункты пропуску, пашырыны пад'язныя дарогі да іх, павялічана колькасць палос, — канстатаваў Андрэй Планін.

Павел БЕРАСЕЎ.

ДЫЯЛОГ БІЗНЕСУ І УЛАДЫ: ШТО ЗМЯНІЛАСЯ З 1990-Х ГАДОУ?

Гісторыя ўзаемаадносін бізнесу і чыноўнікаў у Беларусі свой адлік вядзе не з пачатку 1990-х гадоў, а яшчэ з канца 1980-х. Бо 26 мая 1988 года быў прыняты Закон СССР «Аб кааператыве ў СССР», які не толькі дазволіў кааператывам займацца любымі відамі дзейнасці, што не забаронены законам, у тым ліку і гандлем, але і вызначыў асноўныя прыпылкі функцыянавання першых прадпрыемальных структур. У дзятыхм артыкуле гэтага закона было запісана: «Умяшанне ў гаспадарчую ці іншую дзейнасць кааператываў з боку дзяржаўных і кааператывных органаў (саюзаў, аб'яднанняў, кааператываў) не дапускаецца».

У пачатку 1990-х гадоў для развіцця прыватнага бізнесу была створана максімальна спрыяльная атмасфера. Гэта тычыцца і спрощаных працэдур ўваходжання прадпрыемальнікаў у рынак, і адсутнасці ўсемагчымых адміністрацыйных бар'ераў (у першыя 2-3 гады пасля стварэння фірмы праблема былі забаронены), і нескладанай сістэмы падаткаабкладання, і поўнай самастойнасці ў выбары сферы дзейнасці, і формаў аплаты, і штатнага раскладу, і мінімальнай канкурэнцыі на рынку... Таму і сур'ёзных парушэнняў у прадпрыемальніцкай дзейнасці гадоў таму практычна не было, усё імкнуліся максімальна рэаліза-

ваць лепшыя дзелавыя якасці, па-сапраўднаму даражылі сваім гонарам і рэпутацыяй фірмы.

За прайшоўшы час прыватнае прадпрыемальніцтва ў Беларусі стала адной з найбольш гнуткіх, мабільных, дынамічных і творчых формаў вядзення бізнесу, якая, да таго ж, робіць важкі ўнёсак у развіццё беларускай эканомікі. Яшчэ нядаўна на доўга малага бізнесу выходзіла 9-10% ВУП, а сёння — ужо 17,5-18%. У большасці гарадоў прыватны бізнес дазваляе фарміраваць больш за траціну паступленняў сродкаў у мясцовы бюджэты. Аднак у цэлым сёння склалася некалькі іншая сітуацыя ўзаемаадносін бізнесу з дзяржавай, чым у пачатку 1990-х. Іх характар звязаны з напрацаванай за два з лішнім дзесяцігоддзі вялікай прававой базай, якая жорстка рэгламентуе парадак стварэння і рэгістрацыі суб'ектаў прадпрыемальніцтва, афармлення фінансава-гаспадарчых аперацый, вядзення бухгалтарскага ўліку, ліцэнзавання асобных відаў дзейнасці, правярка прадпрыемальных структур рознымі ведамі, правядзення конкурсаў, тэндараў і г.д. На жаль, пакуль яшчэ не поўнасна зыгата практыка прыняцця дзяржаўнымі органамі рашэнняў па ключавых кірунках развіцця эканомікі без уліку меркавання бізнэс-супольнасці рэспублікі. Нярэдка практыцы дакументаў на ўзгадненне паступаюць у самы апошні момант, калі часу на іх экспертнае ацэнку і аналіз зусім не застаецца!

Згодна з рэйтынгам Сусветнага банка і Міжнароднай фінансавай карпарацыі «Вядзенне бізнесу — 2013», Беларусь за год палепшыла сваю пазіцыю ў сусветным рэйтынгі, заняўшы 58-е месца сярод 185 краін. Пазітыўныя зрукі эксперты адзначы-

лі ў сферы падаткаабкладання і вырашэння сітуацыі неплацежаздольнасці: Беларусь зрабіла працэдур у выплатаў падаткаў больш прастай і менш затратнай для кампаній за кошт зніжэння стаўкі падатку на прыбытак, а таксама за кошт стымулявання ажыццяўлення плацяжоў і прадстаўлення справаздачнай дакументацыі ў электроннай форме. Акрамя таго, наша краіна ўдасканаліла працэдур банкруцтва. Праўда, у той жа час працэдура адкрыцця бізнесу стала больш складанай: павышаны кошт рэгістрацыі і атрымання пачаткі. Тым не менш, нягледзячы на некаторыя праблемы, сёння навідавогу станючыя тэндэнцыі ў развіцці прыватнай ініцыятывы ў дзяржавы. І без канструктыўнага дыялогу з прадпрыемальнікамі чыноўнікам ужо не абійсцяс — гэта абодва бакі рэзюмуюць. Праўда, не заўсёды і не паўсюль чыноўнікі жадаюць будаваць стасункі з прадпрыемальнікамі на роўных, часам хочучы паказаць сваю перавагу над імі, асабліва калі справа тычыцца малага і сярэдняга бізнесу. Быццам бы яны знаходзяцца па розныя бакі бар'якад. А прадпрыемальнікі ж нічога не просяць у мясцовых улад і не чакаюць асаблівых прэфэрэнцый для свайго бізнесу.

Істотныя пазітыўныя змены ў стасунках бізнесу і ўлады сталі назірацца пасля выхаду Дзярэктывы № 4, якая дапамагае будаваць дзелавыя і чалавечыя стасункі на партнёрскі аснове. На жаль, сёння яшчэ рэалізаваны не ўсе палажэнні гэтай дзярэктывы, у тым ліку і даволі прычыновыя. Але гэта ўжо тэма для асобнай гутаркі.

Мечыслаў ВІТКОўСКИ, намеснік старшыні Савета па развіцці прадпрыемальніцтва ў Рэспубліцы Беларусь, генеральны дырэктар ВПУП «Рытм».

Падарунак ад Дзядулі Мароза прынясе паштальён

Няма, відаць, дзіцяці, якое ў Навагоддзе не хацела б пачуць фразу: «Табе ліст... Ад Дзядулі Мароза!...». І не хацела б атрымаць пры гэтым не толькі пісьмо, а сапраўдны падарунак!

Якраз пра такія падарункі ад галоўнага чараўніка, які ў папярэднія гады, паклапацілася рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Белпошта».

Апроч ліста з рамкай для фотаздымкаў, у прыгожым і важкім канверце (такія, па назіраннях паштаткі, не супраць атрымаць нават людзі дарослыя) доўга гірлянда-канструктар «3 Новым годам!», набор вятравых навагодніх наклеек для інтэр'ера, ёлчачныя ўпрыгажэнні-паштоўкі для пажаданняў блізкіх, развіваючыя гульні, сетывікаты юнага філатэліста і пасткросера, набор паштатных карткаў... Да таго ж усё гэта — з дастаўкай на дом і перад чаканым святкам!

— Сёлета заказы на «Пісьма ад Дзядулі Мароза» РУП «Белпошта» прымае ўжо з кастрычніка, — патлумачыла намеснік генеральнага дырэктара прадпрыемства Тацыяна Годзьева. — Аднак з 1 да 20 лістапада, у рамках святкавання Сусветнага дня дзіцяці, дзейнічае спецыяльная праланава: пры перасылцы ў межах Беларусі кошт падарунка зніжаецца да 70 тысяч рублёў. Пазней, з 21 лістапада, кошт «Пісьма...» пры адпраўленні ў межах краіны складзе 80 тысяч рублёў, пры адпраўленні ў краіны СНД і далёкага замежжа (прыярэтынае заказнае адпраўленне) — 115 950 рублёў. Замовы на падарункі можна аформіць у любым аддзяленні паштовай сувязі (адпаведна) да 28 і 15 снежня. Але ж на апошнія дні лепш не адкладваць. Тады — гарантыя, што паштальёны не спознацца!

Вялянціна ДОУНАР.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

- РОЗНАЕ
 - Мужчына (36 гадоў) шукае прыработка. Вопыт: траншэі, газоны, выкарчоўка пнёў, кустоў. Мінск і вобл. Тэл. 8 044 7245590.
 - Дзядуля кааператываў кватэру ў г. Валожын. Тэл. Вэл.: 9395818, 6900625, тэл. хат. 8 015196 26138.
 - Тэрмінова 2-пакаёвую кватэру ў Мінску, вул. Асіпенкі, № 18, 4/5 пав. цагляны дом, 42/23/6,5, цэнтр, сонечная, вакол многа трансп., 2 д/садкі, школа, возера, рынак, крамы — 58 тыс. у.а. Тэл. Вэл. 8 029 3256707.
 - Парасят, паросных свінак, свіней на маса в'етнамскай віслабрухай пароды; г. Ваўкавыск. Тэл. 8 033 3491289.
 - Трусоў. Мінская вобл., Клецкі р-н. Тэл. МТС 7619700.
 - Станок д/а 220/380В, самаробны. Тэл. МТС 3343468.
 - Аснова Т-25, самаробны ацяпляльны кацёл, дыстылятэр. Тэл. 8029 2493124.
 - Прыльную машыну «Малютка», аранчы гіпскардон, электрычны гадзіннік. Таня. Тэл. 2954979.
 - Сокавіцкалску — драўляны прэс б/к, у добрым стане. Таня. Мінск. Тэл. 2954979, 8 044 7604620.
 - Каляску інвалідную. Тэл. 8 044 5305474.
 - 2-пакаёвую кватэру ў Віцебску з дачнай або абмянью на Мінск, С. Пячарбург. Тэл. 8 029 290 07 10 МТС.
 - Дачу (3 узроўні, 300 м², курортнае месца на возеры Лосвіда. Садаводства. Тэл. вэл. 8 029 926 27 86.
 - Раму польскай бульбакапалкі, кабінку да Т-40, капот. Тэл. 8 029 391 23 56.
 - Трактар Т-40 (пярэдня вядучы мост), добры стан. Тэл. 8 029 391 23 56.
 - Дом пад дачу, побач лес, рака, возера; танна. Уздзенскі раён. Тэл. 8 029 391 23 56.

ОАО «Гомельоблрэклама» філіал «Эксперт-Услуга» (арганізатар аўкцыона) по поручению ОАО «Гомельгазрознергосервис» (продавец)

извещает о проведении 22 ноября 2012 года повторного открытого аукциона по продаже имущества в 11 ул. в городе Гомеле по улице Гагарина, 20, кабинет 2-16

№ лота	Наименование	Начальная цена продажи объектов, с учетом НДС, бел. руб.	Адрес объектов	Начальная цена продажи лота, с учетом НДС, бел. руб.	Задаток, с учетом НДС, бел. руб.
1	производственно-лабораторный корпус с инв				

■ Асабістае

СВЯТЫЯ СВЕЧКІ КАЛЬВАРЫЯ

На пачатку лістапада ў касцёле традыцыйна адзначаюць урачыстасць Усіх Святых, моляцца за ўсіх памерлых на працягу актавы, з 1 па 8 лістапада

ПАМ'ЯЦЬ — галоўная ўласцівасць чалавека, якая не дае яму застацца самотным у гэтым свеце. Помніш — значыць жывеш, не губляеш повязі з продкамі, а шануеш іх традыцыі. І не будзеш у такім разе айтматаўскім манкуртам, бяздушным стварэннем без уласнай самаідэнтыфікацыі.

Самеае простае — казаць аб'яцання, падманваць, павучаць. Самае цяжкае — матэрыялізаваць падобную рыторыку, якая без справы — нічэмнасць, поплел. Нацы продкі сапраўды памяталі сваіх родзічаў, называлі гэтыя халодныя лістападаўскія дні Дзядзямі, падкрэсліваючы значнасць мінулых чынаў, без якой, насамрэч, не было б сучаснасці. Гэты культ продкаў, які асаблівым чынам блізка беларусам, і сёння з намі. Успамін памерлых — хрысціянскае свята, якое адзначаюць пэўным чынам у нас як католікі, так і праваслаўныя. І, як лічыць ксёндз Юрый Санько, не так істотна, як людзі будучы яго называць: Днём задушных, успамінам усіх памерлых ці традыцыяна, па-народнаму, Дзядзямі. Галоўнае, каб чалавек усведамляў сутнасць асаблівага свята.

У Мінску ідзе дождж, аднак на старадаўніх Кальварыіскіх могілках робіцца светла ад агеньчыкаў лампадак і свечак. Вернікі прыйшлі халодным вечарам, каб паўдзельнічаць у працэсі ва успамін памерлых: узгадаць тых, хто фізічна не вернецца да нас, але духоўна заўжды будзе з намі. Наперадзе ўрачыстага ланцуга нетаропка рухаюцца мінастранты ў белых накідках-комжах, далей — Мітрапаліт Мінска-Магілёўскі, архіепіскап Тадэвуш Кандрусевіч, які ўзначаліў працэсію, святары, вернікі. Сярод іх пераважаюць людзі сталага веку. Пад цёмнымі парасонамі яны трымаюць свечкі, паўтараюць малітвы, робяць прыпынкі і рухаюцца па мокрым асфальце далей. З імі ідзе і Міхаіла Ваўчок. Простая ў гутарцы жанчына, якая 25 гадоў са сваёй жонкай аддала мінскаму матарнаму заводу. Прыходзіць на Кальварыю пачала яшчэ ў 1980-х, калі, як узгадава, у касцёле быў яшчэ завод. Просіць, каб у газеце, калі што, паправілі яе словы, але кажа добра, шчыра.

— Колькі сябе памятаю, мы заўжды ходзім на працэсію, прыбіраем могілкі, молімся за памерлых: прадзедаў, бацькоў, дзядоў. Каб усю было добра на тым свеце. Вернікі спыняюцца: моляцца за святароў і біскупаў, родных, братоў, знаёмых, людзей, якія загінулі падчас катастроф і войнаў. Яны робяць гэтыя вобразныя квадраты працэсіі, здаецца, зрабілі б яшчэ адзін. І надвор'е для іх не пераходзіць. Кіруе імі інашае — вера і памяць.

— Тут ляжаць тыя, хто будаваў гэты горад, тыя, дзякуючы каму мы можам быць на гэтай зямлі, — пад акампанемент дажджу да прысутных звяртаецца Мітрапаліт. — Калі ў Мінску не было ніводнага касцёла, людзі прыходзілі маліцца сюды, бо тут былі крыжы, былі іх памерлых сваякі. Сёння мы з удзячнасцю прыходзім сюды, каб памаліцца за тых, хто пахаваны тут, на іншых могілках.

— Гэтая працэсія — выражэнне нашай веры, яна мае глыбокі сэнс, — кажа айцец Юрый Санько. — Наш свята абавязак — памяць, малітва за нашых блізкіх. Яны папрабуюць яе. Таксама людзі пры-

Тадэвуш КАНДРУСЕВІЧ, Мітрапаліт Мінска-Магілёўскі, архіепіскап: — Каталікі Касцёл 1 лістапада ўзгадавае Усіх Святых. Адрозна для гэтага свята ідзе ўспамін усіх памерлых. Адно свята ідзе пасля другога. У гэтым ёсць вялікая логіка. У свята Усіх Святых мы аб'ядноўваемся з тымі, хто ў небе, з трыумфуючым Касцёлам, а падчас урачыстасці ўсіх памерлых — з Касцёлам церпячым, з тымі, хто ў чысцілішчы. Беларусь — зямля пакунікаў. Колькі войнаў было, колькі людзей загінулі! Трэба маліцца за ўсіх людзей. Гэтае свята аб'ядноўвае нас усіх. Мы павінны быць адным народам, клапаціцца не толькі пра матэрыяльны дабрабыт, але і пра духоўны. Бо ўсім трэба будзе стаць перад Богам.

носяць з сабой карткі з імёнамі родных, каб у касцёле асаблівым чынам маліліся за гэтых людзей. У дзень успаміну ўсіх памерлых мы ўшаноўваем продкаў не толькі духоўна, але памятаем пра магілы. Атазім, безумоўна, зрабіў сваю справу. Людзі нясуць на могілкі травы, гарэлку, кажуць, што так ушаноўваюць родных і блізкіх. Але адзінае, што мы можам зрабіць, — ускласці на магілу кветкі, паставіць свечку, як сімвал нашай малітвы.

Як лічыць ксёндз Юрый, успамін усіх памерлых — вялікая традыцыя, якую трэба захоўваць, каб яны будзем мець уплывенасць у тым, што і за нас будзе маліцца. І наша магіла будзе прыбраная, калі мы навучым нашых дзяцей шанаванню гэтых месцаў.

Іпадобная калектыўная памяць, сапраўды, не можа не навучаць, не адрджаць у думках тых падзеі і тых, хто быў іх актыўным удзель-

нікам. Нехта мэтанакіравана ўзгадавае ўсіх блізкіх. А я ў гэты халодны лістападаўскі дзень, калі рушыў за агнём Кальварыі, адрозна ўзгадаў сваю бабуцю Люсю, роднага дзеда Эдзіка, і дзядзючку Жаню, сябра маіх родных, які калісьці змастраваў мне вуду. Няхай імі будзе добра, і мы памятаць будзем іх заўжды.

Тарас ШЧЫРЫН. Фота Надзеі БУЖАН.

■ Сярод нас

ЛЮДЗІ, ЯКІЯ ЖЫВУЦЬ НАВОБМАЦАК

СА школьнага падручніка па біялогіі вядома, што чалавек атрымлівае са зрокам 80-90 працэнтаў інфармацыі аб навакольным свеце. Але ніхто не застрахаваны ад таго, што гэты бяспечны прыродны дар можа знікнуць. Тады жыццё чалавека крута мяняецца. Амаль усе новыя даводзіцца засвойваць з нуля. На жаль, некаторыя людзі пазбаўлены магчымасці бачыць з маленства. Альбо іх зрок вельмі слабы.

Як бы там ні было, але сляпыя людзі жывуць сярод нас. Яны могуць выконваць шматлікія бытавыя дзеянні, але з папраўкай на невідучасць. Напрыклад, прачытаць кнігу са шрыфтам Брайля, схадзіць у краму, накрывіць стол... І пры адпаведным навучанні робяць гэта не горш за людзей відушчых. Таму Беларускае таварыства інвалідаў па зроку пры падтрымцы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны праводзіць у рамках рэспубліканскага месячніка «Чалавек з белай палкай» конкурс «Я — самы разаблітаваны». Як і ў мінулым годзе, спаборніцтвы адбываюцца на базе спецыяльнай спецыялізаванай агульнаадукацыйнай сярэдняй школы №188 для дзяцей з парушэннямі зроку. У першыя два дні лістапада 23 чалавекі з усёй краіны паказалі сваю прыстасаванасць да ўмоў паўсядзённага жыцця.

Уменні і навыкі канкурсантаў ацэньвала прафесійнае журы. Намеснік старшын Цэнтральнага праўлення БелТІЗа Міхаіл АНТОНЕНКА, які ўзначаліў журы, лічыць, што жыццё са стратай зроку не заканчваецца:

— Каб невідучы чалавек не адчуваў сябе адарваным ад жыцця, ён павінен умець чытаць і пісаць па сістэме Брайля, арыентавацца ў прастору пры дапамозе палкі, максімальна самастойна весці хатнюю гаспадарку. У яго два гадзі таму ў гэты пералік трапіла яшчэ і праца на камп'ютары, бо цяпер без яго ў паўсядзённым жыцці абыйсца цяжка. Яшчэ дзевяць гадзі таму ў Брэсце і ў Мінску адкрыліся адмысловыя курсы, дзе азам камп'ютарнай граматы вучаць слаба відучыя і сляпыя людзі. Напрыклад, яны не могуць самастойна прачытаць звычайную газету, якая прадаецца ў кіеўску, і таму з дапамогай спецыяльных праграм агучваюць тэкст, змешчаны ў інтэрнэце. Усе гэтыя навыкі і сталі намінацыйным конкурсам. Не так важна, хто стане лідарам, а каму не хочацца да перамогі паўкроку. Важна паказаць, што без зору жыццё ўсяго толькі набывае некаторыя асаблівасці. І калі авалодаць адпаведнымі навыкамі, то можна пераадолець многія бар'еры.

На конкурс прыехалі ўдзельнікі з усіх абласцей Беларусі. Жыцар Гродна Віктар Ляўко, якому споўнілася сорак пяць гадоў, не бачыць з маленства. Але гэты недахоп

Віктар Ляўко чытае ўрывак з апавесці А. Пушкіна «Дуброўскі», надрукаванай шрыфтам Брайля. За дакладнасцю чытання сочыць член журы, вядучы спецыяліст арганізацыйнага аддзела Цэнтральнага праўлення БелТІЗа Марына Панкратова.

не перашкоджае яму весці нармальны размераны лад жыцця.

— Я паступова вучыўся ўсім неабходным навыкам, каб разлічваць перш за ўсё на самаго сябе. Па Брайлю навуачныя чытаць яшчэ ў школе, а дзесьці гадоў таму стаў з камп'ютарам на «ты». Мабыць, атрымліваецца з сёвіца не ўсю інфармацыю, але зладзённы падзеі грамадскага жыцця міма мяне не праходзяць. Я ўдзельнічаю ў конкурсах ўжо ў другі раз, бо мне вельмі спадабаўся дэбют. Каб не сядзець склаўшы рукі, знайшоў сабе надомную працу. Я афіцыйна ўладкаваны на прадыемстве і зарада раблю шторныя засаўшкі. Праўда, адчуваю, што над удасканаленнем працэсу мне яшчэ працаваць і працаваць, але вывучацца мне не прывыкаць.

А 14 лістапада ў Нацыянальнай бібліятэцы пройдзе акцыя «Добрая кніга». Вучні малодшых класаў падараць невідучым дзецям кнігі, дзе замест звычайнай паперы выкарыстана тканіна. Гэтыя своеасаблівыя крыніцы ведаў зроблены на школьных уроках працы.

Валя'ян ШКЛЕННІК, фота аўтара

Майстэрства і творчасць вядуць да поспеху

У другі раз на Міншчыне стартаваў педагагічны марфон «Майстэрства + творчасць = поспех», які працягнецца да 23 лістапада.

— Мерапрыемства мае на мэце павышэнне педагагічнага і метадычнага майстэрства, стварэнне ўмоў для прафесійнай рэалізацыі. Падчас марфону ўдзельнікі абмяркуюць тэму ўдасканалення работы са здольнымі і таленавітымі дзецьмі. Дыскусія будзе накіравана на пошук эфектыўных шляхоў выяўлення і развіцця інтэлектуальнага і творчага патэнцыялу выхаванцаў, палітычнай якасці адукацыі і выніковасці ўдзелу ў конкурсах рознага ўзросту, — адзначылі ва ўпраўленні адукацыі Мінаблвыканкама.

Сёлетні марфон ва ўстановах адукацыі пройдзе ў вочнай форме, а яго абласны этап з 19 па 23 лістапада — у дыстанцыйнай. У інтэрнэце працягваюцца спецыялізаваныя форум, дзе з дапамогай анлайн-дыялогу ўдзельнікі абмяняюцца меркаваннямі і вопытам.

Таццяна ЛАЗОУСКАЯ.

■ Кватэрнае пытанне

У сувязі з капітальным рамонтам дома нашу сям'ю збіраюцца перасяліць у іншую кватэру. Мы супраць гэтага, паколькі па плошчы яна меншая, чым наша. Ці можам мы адмовіцца ад прапанаванага жылля і патрабаваць іншае?

Л. Я. г. Бабруйск.

Парадак адсялення грамадзян на часовае жыллі ў дамы манеўранага фонду, асабліваці сідзіялення і карыстання жыллі-мі памяшканнямі ў такіх дамах вызначаны Палажэннем аб спецыяльных жылых памяшканнях дзяржаўнага жыллёвага фонду (заверджана пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 24 верасня 2008 г. № 1408).

Пад жылля памяшканні манеўранага фонду выкарыстоўваецца жыллі тыпавых спажывецкіх якасцяў, якое адпавядае санітарным і тэхнічным патрабаванням і знаходзіцца ў межах гэтага населенага пункта. Яны могуць быць па плошчы меншымі за жыллія памяшканні, якія займаюцца

КАЛІ ПРАЖЫВАННЕ ЧАСОВАЕ...

да капітальнага рамонту або рэканструкцыі жыллага дома. Карыстанне жыллі манеўранага фонду ажыццяўляецца на падставе тэрміновага дагавору найму (на час капітальнага рамонту або рэканструкцыі дома), які заключаецца з арганізацыяй, у гаспадарчым распарадкаванні або аператыўным кіраванні якой знаходзіцца жылля памяшканні манеўранага фонду.

У перыяд пражывання наймальніка і членаў яго сям'і ў жыллі манеўранага фонду ён уносіць плату за тэхнічнае абслугоўванне жыллага памяшкання і (або) карыстанне жыллі манеўранага фонду і пры іх вяртанні ў адрамантаванае (рэканструяванае) жылло памяшканне ўключаюцца ў зводныя каштарысны разлік кошту капітальнага рамонту або рэканструкцыі жыллага дома.

Пасля заканчэння капітальнага рамонту або рэканструкцыі жыллага дома, у якім грамадзя-

нін і члены яго сям'і пражывалі, яны абавязаны вывазіць жыллое памяшканне манеўранага фонду. Пры адмове вывазіць жыллое памяшканне манеўранага фонду асобы, названыя ў дагаворы найму жыллага памяшкання манеўранага фонду, у судовым парадку перасяляюцца ў жыллое памяшканне, якое яны раней займалі.

Перасяленне грамадзян і вяртанне ў адрамантаванае (рэканструяванае) жыллое памяшканне ажыццяўляецца за кошт сродкаў арганізацыі, якая праводзіць капітальны рамонт. Сродкі на перавозку маймацыі наймальніка (уласнік) і членаў яго сям'і пры іх перасяленні ў жыллое памяшканне манеўранага фонду і пры іх вяртанні ў адрамантаванае (рэканструяванае) жыллое памяшканне ўключаюцца ў зводныя каштарысны разлік кошту капітальнага рамонту або рэканструкцыі жыллага дома.

Віктар САВІЦКІ

■ Соцыум

НЕЗВЫЧАЙНЫМ ДЗЕЦЯМ-СІРОТАМ — ЗВЫЧАЙНАЯ СЯМ'Я

З мая па верасень ўпраўленне адукацыі Маскоўскага раёна Мінска рэалізоўвала праект «Незвычайныя дзеці ў зямлячым сям'і». Яго мэта заключалася ў падрыхтоўцы ўмоў для выхавання дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця і малых-інвалідаў у прыёмных сям'ях і ў дзіцячых дамах сямейнага тыпу. Для такіх дзяцей асабліва важны сямейны клопат, каб яны не адчувалі сябе пакрыўджанымі ад прыроды. І адносіны да іх таксама павінны быць з улікам асаблівасцяў развіцця. У Маскоўскім раёне праца з такімі дзецьмі вялася па мадэлі ПРАЙД. Сутнасць яе заключаецца ў тым, што дарослыя людзі вучацца, перш чым уззяць у сваю сям'ю незвычайнае дзіця. У канферэнц-зале сталінай сярэдняй школы № 26 адбылося пасяджэнне «Круглага стала», дзе і былі падведзены вынікі рэалізацыі праекта.

— На тэрыторыі раёна каля ста пяцідзясці дзяцей-сірот. Пераважная большасць з іх — сіроты сацыяльныя. Гэта значыць, што бацькі іх жывыя, але пазбаўлены бацькоўскай праваў. Толькі сёлета выяўлена 28 такіх дзяцей, і ўсяго адзін з іх у дзіцячым сямейным сям'і. Адно дзіця было змешчана ў Дом дзіцяці №1, бо яго з-за праблем са здароўем не можа знаходзіцца ў звычайнай сям'і. Дваццаці тры малых людзей знайшлі сям'ю ў адпаведных дзіцячых дамах. Але чатыры з кожных дзясці сірот маюць асаблівасці псіхафізічнага развіцця, і з гэтым нельга не лічыцца. — нагадавае вядучы спецыяліст

сектара аховы дзяцінства ўпраўлення адукацыі Маскоўскага раёна сталіцы Таісія РЫБАК. У мінулым годзе толькі тры дзетка-сірот з Маскоўскага раёна былі накіраваны ў інтэрнаты. На жаль, у іх былі велізарныя праблемы са здароўем. Нават пры ўсім жаданні немагчыма было знайсці ім новую сям'ю.

— За час існавання праекта мы ўбачылі, што прыкладна кожнае другое забранае з бялагічнай сям'і дзіця мае асаблівасці псіхафізічнага развіцця. Не ўсе прыёмныя бацькі валодаюць дастатковымі ведамі, каб перыяд адаптацыі прайшоў без праблем не толькі для дзяцей, але і для іх саміх, — гаворыць загадчык сектара аховы дзяцінства ўпраўлення адукацыі Маскоўскага раёна горада Мінска Людміла ВАШЧЫЛА. — Тры семінары, якія мы праводзілі, былі скіраваны менавіта на павышэнне спецыяльна-педагагічнай адукаванасці бацькоў-выхавацеляў. У іх гэта прывяло да таго, што вельмі дасведчаным спецыялістам з адпаведнай адукацыяй і замежным вопытам працы праводзілі заняткі з бацькамі па прызначэнні, працу якіх трэба было максімальна спрадасці. Мэтай гэтых захадаў стала стварэнне камфортнай сітуацыі для знаходжання дзетка з асаблівасцямі развіцця ў такіх вільзных сям'ях. Хоць фармальна гэтым выканання праекта падшылоў да канца, праца ў тэрмін кірунку не спыніцца. І ўпраўленне адукацыі Маскоўскага раёна, і самі бацькі-выхавацелі будуць непасрэдна вызначаць стратэгію супрацоўніцтва. Дарчы, праект рэалізоўваўся пры фінансавай падтрымцы Прадстаўніцтва Міжнароднага дзіцячага фонду ў Рэспубліцы Беларусь.

Валя'ян ШКЛЕННІК.

ЦЁПЛЫ ДОМ

ПЕРШЫ дзіцячы дом сямейнага тыпу падтрымлівае ў Уздзенскім раёне. Духаўправоры асабліва пабудаваны за кошт рэспубліканскага і абласнага бюджэтаў. Тут пасялілася вялікая і дружная сям'я Коршук: Таццяна Аляксандраўна і Анатоль Уладзіміравіч і іх шасцэра прыёмных дзяцей — Ілья, Жэня, Каця, Яна, Іна і Яўген.

— Мерапрыемства, якое сёння праходзіць ва Уздзенскім раёне, — яркае сведчанне клопату дзяржавы аб дзетках. Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэвіч неаднойчы падкрэсліваў, што дабрабыт краіны залежыць ад моцнай і паўна-вартаснай сям'і, — падкрэсліла падчас цырымоніі адкрыцця сямейнай установы начальнік ўпраўлення адукацыі Мінаблвыканкама Галіна КАЗАК. — У рамках праграмы «Дзеці Беларусі» прадулжэна стварэнне дамоў сямейнага тыпу штогод у кожнай вобласці. На Міншчыне іх узведзена 36, тут пражываюць 254 выхаванцы. Сёння гэта найлепшае вырашэнне праблемы сацыяль-

нага сіроцтва. Паколькі для малых вельмі важна атрымаць жыццёвы вопыт у дастойнай сям'і.

Старшыня Уздзенскага райвыканкама Вячаслаў Пахольчык уручыў сям'і Коршук ключы ад новага жылля. Гаспадыня, у сваю чаргу, запрасіла гасцей на экскурсію. На другім паверсе катэджа — чатыры спальныя дзіцячыя, спальня для бацькоў, душавая і санвузел. На першым — прасторны хол, гасціная, кухня. Усе пакоі маляваныя, ёсць тэлевізар. На сценях — вышытыя крэйткамі карціны, на століках — вазы з бісеру. Гэтая прыгажосць створана рукамі гаспадыні. Пад яе кіраваннем і дзеці далучаюцца да мастацтва, у кожнага з іх свая любімыя заняткі. Напрыклад, Жэня захалянецца футбалам, быў неаднаразова на аздараўленні ў Італіі. Адуля прывёў два медаль за ўдзел у футбольных баталіях. У 12-гадовага хлопчыка мара паступіць у сувор'юскае вучылішча. Старшыня Ілья сур'ёзна вывучае дакладныя навукі, цікавіцца тэхнікай. З выбарам прафесіі ўжо вызначыўся.

Алена ПАПЛАЎСКАЯ

■ Уражанні аднаго дня

КІЕЎ: ГОРАД, ЯКІ ЯДНАЕ

У Кіеве я прыехала на адзін дзень на канцэрт музычнага гурта. Паколькі трапіла ў гэты горад упершыню, адрозна пачала вылучаць адметнасці і праводзіць параўнальны аналіз нашай і ўкраінскай сталіцы.

Першае ўражанне. Блізкасці

Яно жорстка разышлося з маімі ўяўленнямі пра Кіев. Замест тлуму і мітусні мяне ахінула атмосфера даволі ціхага і вельмі самабытнага гарадка. І толькі пазней, калі я трапіла на Сафійскую плошчу, нарэзце прыйшло разуменне, што я менавіта ў тым Кіеве, які ўяўляла: з шырокім плацам, саборами і велічнай архітэктурай. А ўвогуле Кіев — неверагодна цікавы горад са сваім непаўторным каларытам. У ім пераплітаюцца старажытнасць вузкіх брукаваных вулачак і візантыйскай храмаў са строгасцю савецкіх будынкаў (якія, дарчы, чамусьці амаль непрыкметныя на агульным архітэктурным фоне), эклектыкай асабнячых XIX стагоддзя, шклянымі новабудовамі, ба-ўрапейскай арганізаванымі забавамі, сценавым графіці і зусім правінцыйным вольным гандлем на плошчах, вуліцах і ў падземных пераходах. Тут вельмі шмат турыстаў, але, прыехаўшы

з іншай краіны, не адчуваеш сябе чужынцам на гэтай зямлі. Кіев аднае і дорыць пачуццё блізкасці ўсіх людзей.

Нататкі з пад'язмелля

Першы аб'ект, з якім мне давялося пазнаёміцца ў горадзе на Дняпры, — гэта метро. Кіеўскі метрапалітэн існуе з 1960 года. У параўнанні з мінскім ураваюць глыбіня некаторых участкаў, вільгач і пах цвілі, а таксама даволі простае афармленне станцыі. Эскалатары такія даўжэзныя, што мне падумалася: калі б пісьменніца Агата Крысы, якая сачыніла раманы падчас мыцця посуду, раптам апынулася ў кіеўскім метро, за спуску ўздзім яна прыдумала б не адзін сюжэт для сваіх кніг. А яшчэ ў некаторых месцах метро выходзіць з-пад зямлі. Кіеўскае метро мае тры лініі і не таксае загрузанае, як у Мінску. І ў гэтым падземка мне падалася больш цікавай і ахайнай.

«Развод» па-кіеўску

Куды адрозна неабходна трапіць у Кіеве, ведаюць нават непадырыхтаваныя турысты кшталту мяне і маёй кампаніі па вандруцы. Таму першым месцам нашага імправізаванага маршруту стаў Майдан Незалежнасці і Крашчацік. Не паспелі мы выйсці з метро, як да нас падскочыў чалавек у касцюме тыгра з мульчыка пра Віні-Пуха, пачаў распавядаць пра горад і прапаінаваць сфатаграфавачы нас на фоне славунасці. Тут жа аднекуль з'явіўся пераапрапнуты ў мядзевыя маладзёці і далучыўся да фотасесіі. А потым пачалася самае цікавае. Мы, безумоўна, здагадаліся, што фатаграфаванне не бясплатнае. Але калі «Тыгр» запатрабаваў з кожнага па 25 грыўен (прыкладна 25 тыс. беларускіх рублёў) за адну фатаграфію (а зроблена іх было каля дзясці), мы абурывіліся. Добра яшчэ, калі б здымкі рабіў прафесійны фатограф на сваю камеру і друкаваў іх. А так хлопцы карысталіся нашым апаратам, не ўлічваючы элементарных законаў кампазіцыі і не асабліва пытаючыся нашай згоды на фатаграфаванне... Бачачы, што мы не паверылі іх расповеду пра тое, што яны бедныя студэнты і такім чынам зарабляюць на вучобу, маючы 10% з фотасесіі, фатаграфавальчыкі атрымалі з нас траіх па 25 грыўен (і гэта было зашмат!) і адчапіліся. А мы пасля такога «разводу» па-кіеўску больш не пагаджаліся на шматлікія прапановы паглядзіць ручныя галубоў і паціснуць лапу гіганцкаму плішавому зайцу.

Што там рэдка пабачыць?

Калі вярталіся ў Мінск, на ўездзе ў горад мой хлопец заўважыў: «Нібы ў Расію прыехалі, а не ў Беларусь». І праўда: абсалютная большасць надпісаў, вывесак, білбордаў — на рускай мове. У Кіеве ж рэдка дзе паба-

Дом архітэктара Гарадзецкага (Дом з хімерамі) — быццам кавалачак Рыма ў Кіеве.

чыш надпіс па-руску. Усе назвы — па-ўкраінску, а подпісы ўсіх аб'ектаў і нават бэйджы ў афісінтэках у кавярні дублююцца лацінкай — для турыстаў. Што датычыцца гутарковага маўлення, то кіяўляне карыстаюцца як рускай, так і ўкраінскай мовамі. Прынамсі, на ўкраінскамоўнага тут не глядзяць вачыма «у пяць папеек», як гэта часам адбываецца ў Мінску з беларускамоўнымі. Дарчы, нашу беларускую гаворку, за выключэннем некаторых асобных слоў, цудоўна разумелі ўсе, да каго б мы ні звярталіся.

Што па чым, або тое на тое

Часу для мэтанакіраваных паходаў па крамах не было, таму удалося зазірнуць толькі ў некалькі гандлёвых пунктаў у цэнтры горада. Трапілася ў асноўным буцікі, цэны на адзенне ў якіх былі роўныя з нашымі, а то і вышэй, чым у Мінску. Зайшоўшы ў краму з мужчынкам абуткам, мы хутка кінулі яе: няма чаго рабіць — везці з Кіева чаравікі за паўтара мільёна на нашы грошы... Нізкімі былі цэны на мабільныя тэлефоны: апараты на дзве сім-карты можна набыць, пачынаючы ад 200-300 грыўен, а прыстойны тэлефон з

qwerty-клавіятурай — за 700 грыўен (амаль тое самае ў пераліку на беларускія тычыны). Што датычыцца прадуктаў, то цэны прыкладна аднолькавыя што ў Мінску, што ў Кіеве. А вось мае любімыя ўкраінскія цукеркі і шакалад кіеўскае значна танней, чым у Мінску. Выгада можна набыць піва і ялівічню, а вось цэны на сыры і здобу тут такія ж, як і ў нас.

Дзіяна СЕРАДЗЮК. Фота Аляксандра ГАЛКОЎСКАГА

Помнік Багдану

Жаночае здароўе

АБАВЯЗКОВА ДЛЯ КОЖНАЙ

Рак малочнай залозы можа быць і ў мужчын, хоць такое здарэцца надзвычай рэдка. Рак малочнай залозы — адна з вядучых прычын смерці жанчын ва ўзросце 40-55 гадоў. З дапамогаю доктара медыцынскіх навук, прафесара Леаніда ПУТЫРСКАГА паспрабуем разабрацца ў тым, што, па сутнасці, датычыцца кожнай.

ШТО РАБІЦЬ ДЛЯ ПРАФІЛАКТЫКІ?

- ✓ адмовіцца ад курэння, абмежаваць ужыванне алкаголю;
- ✓ не дапускаць атлусцення, лячыць цукровы дыябет, хваробы печані і шчытападобнай залозы;
- ✓ ведаць, што палавое жыццё павінна быць рэгулярным, а першыя роды — спланаванымі да 30 гадоў;
- ✓ не пазбягаць груднога выкармлівання;
- ✓ выкарыстоўваць гарманальную кантрацэпцыю і замяшчальную гармонатэрапію толькі пад наглядом урача;
- ✓ навучыцца пераадоўваць стрэсавыя сітуацыі.

ЦІ З'ЯВЛЯЕЦА МАМАГРАФІЯ ДАКЛАДНАЙ?

Мамаграфія — адзін з асноўных метадаў дыягнастыкі хвароб малочнай залозы. Рэкамендуецца праводзіць гэтак даследаванне 1 раз у 2 гады ва ўсіх жанчын пасля 50 гадоў. Галоўнае, каб гэты метад дазваляў выявіць паталагічныя змены на ранніх стадыях. Узроставыя патрабаванні падчас праходжання мамаграфіі звязаны з тым, што маладыя жанчыны маюць больш шчыльную тканку малочнай залозы. Чым большая шчыльнасць, тым менш дакладным будзе гэтак даследаванне.

Метад прымянення ўжо звыш 30 гадоў. Ён дазваляе не толькі вызначыць наяўнасць змен у тканках малочнай залозы, але і ацаніць іх памер, характар, распаўсюджанасць.

РАК МАЛОЧНАЙ ЗАЛОЗЫ ЎЗНІКАЕ ТОЛЬКІ ў ПАЖЫЛЫХ ЖАНЧЫН?

Узрост — фактар рызыкі. Як і ў выпадку многіх іншых захворванняў, у тым ліку анкалагічных, рызыка развіцця раку малочнай залозы павышаецца з узростам. Але гэты від раку можа дзягнанавацца ў любым узросце, а менавіта ў маладых «паводзіць сябе» больш агрэсіўна.

Спецыялісты не рэкамендуюць злоўжываць сальярём, няма нічога лепш натуральнай прыгажосці. Не падстаўляйце адкрытую малочную залозу «промяням» сальрыя — гэта можа нашкодзіць ёй.

ЦІ МОЖНА ПАЎПЛывАЦЬ НА ФАКТАР СПАДЧЫННАЙ РЫЗЫКІ?

Рак малочнай залозы ў сям'і — важны фактар рызыкі. Аднак ці адбылася перадача рызыкі, павінна паказаць генетычнае тэставанне. Тэст на выяўленне гена раку малочнай залозы можа прайсці кожная жанчына.

ЦІ ўПлывАЕ ЯКАСЦЬ ХАРЧАВАННЯ НА РАЗВІЦЦЕ РАКУ МАЛОЧНАЙ ЗАЛОЗЫ?

Фактар рызыкі — характар харчавання, ад якога залежыць развіццё ўсіх функцый арганізма. На развіццё раку малочнай залозы могуць уплываць рэжым і структура харчавання. У прыватнасці, рызыка можа ўзрастаць пры сістэматычным перададні тлушчаў жывёльнага паходжання, прадуктаў з высокай колькасцю халестэруму, цукру. Схільнасць спрыяе празмернае ужыванне смажанай ежы, канцэнтраваных булёнаў, ячэнка жукта, сметанкавага масла. Іх лішак можа парушаць біяхімічны і гарманальны баланс у арганізме і павышаць рызыку многіх захворванняў.

Уключайце ў рацыён прадукты, насычаныя вітамінам С (лімоны, ківі, балгарскі перац, капуста). Не адмаўляйцеся ад морквы, памідору, кропу і шпінату, якія змяшчаюць вітамін А (ён павышае супрацьпуклінную супраціўляльнасць).

Віншую з 79-годзем Аляксандра Іосіфавіча БЕЛУША.
Жадаю табе моцнага здароўя, даўгалецця і ўсяго найлепшага: ад сонца цяпла, ад людзей дабра, ад Госпада Бога здароўя.
Твая спадарожніца жыцця Тамара Мікалаеўна.

Палымьяна, узнесла віншуюць вішэскаія Тышкі даругою
Яніну Альбінаўну СУБКА-КАВЯКА з об'яўленнем! Няхай гаючыя хвалі Свірскага возера надаюць моц і сілу!

Спорт

Чарговы адборачны турнір чэмпіянату Еўропы па гандболе, які ў 2014 годзе прыме Данія, беларуская зборная распачала крыўдным паражэннем у Ісландыі. Аднак хатні матч супраць Славеніі ў чарговы раз даказаў, што ў хлопцаў Юрыя Шаўцова з характарам, воляй і працавітасцю насамрэч усё добра.

Гандбол — спорт, які будзе трываць у напружанні да апошніх хвілін сустрэчы. Адрэналін зашкальвае, жарсці кіпяць, эмоцыі — наросхрыст. У нядзелью балельшчыкі і сапраўды ад такога атракцыёна маглі халацца за сэрца, лезці па валідол. Зборныя Беларусі і Славеніі на двах стварылі добры матч, напоўнены феноменальнымі гандбольнымі прыёмамі гэсцей, самааддай беларусаў і, безумоўна, цёплай атмасферы на трыбунах сталічнага Палаца спорту.

Між іншым, Беларусі супрацьстаяла не проста зборная, а сярэбраны прызёр кантынентальнага першынства-2004, каманда топ-класа, гандбалісты якой заўжды маюць добрую практыку ў матчах самага высокага ўзроўню. Славенцы выдатна рухаюцца ў атачы, цудоўна фінцаць, а ў патрэбны момант могуць і «ў тэатр згуляць»: упасці пасля зусім не моцнага штуршка саперніка. Карацей, прафесіяналы, якія ведалі, што рабіць на кожным метры мінкага паркету.

— Славенія — добрая зборная, — коротка кажа наш вара-

Прывітанне ад братоў Рутэнкаў

тар Казімір КАТЛІНСКІ. — І ў іх гуляе ўся каманда. Няма такога, каб адзін гандбаліст закідаў за матч па 10-15 мячоў.

Толькі напачатку справіцца з гаспадарамі госці зусім не маглі. Беларусы адрываліся, паражальна атакавалі, а славенцы хваляваліся: трэнер танчэй вярваеае буті перад суддзёй, а вопытны, імпульсіўны галкіпер Горазд Шкоф нават паласатую штангу пачаў нагамі збіваць ад злосці. Але клас, як кажуць, не прагнёў. Яго ў выпадку са славенцамі можна толькі пацвердзіць. Больш за палову сустрэчы яны даганялі апанента, але з-за частых выдаленняў беларусаў рэзка перавялі матч у іншае рэчышча. Тут выдатна сябе правялі хлопцы, на якіх асаблівым чынам былі скіраваны позіркі

журналістаў, — Сяргей і Дзяніс Рутэнкі. Справа ў тым, што Сяргей, старэйшы з братоў, лідар нашай зборнай, правёў 5 гадоў у Славеніі, у складзе тамтэйшай зборнай нават прызнаваўся лепшым галеадорам чэмпіянату Еўропы ў 2006 годзе. Гуляў у гэтай краіне былой саюзнай Югаславіі і Дзяніс. У сустрэчы са старымі сябрамі яны разам забілі ў вароты гэсцей 17 мячоў, чым прынеслі наймаверную карысць для дасягнення пазітыўнага выніку. І гэта менавіта Дзяніс за некалькі секунд да сірэны ўпэўненым кідокам перарэзаў славенцаў шлях да вікторыі, стаў тым арбітрам, які прыняў справядлівае рашэнне, расставіў усё па месцах. 32:32 — нічыя, якая не пакідае нашых хлопцаў без магчымас-

...а Дзяніс літаральна ўзлятаў над пляцоўкай.

Браты ў дзеянні: Сяргей Рутэнку на паркеце актыўна сустракалі адразу некалькі славенцаў.

цяў трапіць на кантынентальны чэмпіянат.

— Я вельмі задаволены камандай, — прызнаўся пасля сустрэчы гулец зборнай Беларусі і вядомы «Барселона» Сяргей РУТЭНКА. — Пасля таго, калі славенцы па ліку даганялі нас, перагналі, хлопцы не здаліся, а выцягнулі нічыю. Большасць гульцоў зборнай Славеніі я ведаю, 7-8 чалавек з цяперашняй зборнай — гэта тыя людзі, з кім я не адзін пуд солі з'еў. Таму асабіста для мяне была вельмі цяжка гуляць.

Гульні братаў адзначыў і славец Лука ЖВІЖАЙ, які таксама паспеў калісці пагуляць за «Барсу».

— Сяргей Рутэнка — галоўная «зорка» вашай каманды,

— у размове з карэспандэнтам «Звязды» прызнаецца Жвіжай. — І яго малодшы брат згуляў цудоўна. Безумоўна, вынік для судэрны. Мы чакалі лепшай гульні нашай зборнай, але ў выніку едзе на раздзім з адным балам.

Адборачны турнір толькі распачаўся, а таму ў хлопцаў яшчэ ёсць магчымасць памагцага за квітток на першынство Еўропы. Тым больш арганізатары гэтым разам прэзентавалі для ўдзельнікаў адбору невялічкі бонус. На чэмпіянат выходзяць не толькі па дзве каманды з 7 груп, але і лепшая трэцяя зборная ўсёй кваліфікацыі. Шанцы ёсць. Галоўнае — упэўнена за іх трымацца.

Тарас ШЧЫРЫ. Фота Надзеі БУЖАН

Даты Падзеі Людзі

1891 год — нарадзіўся (хутар Леванюка, зараз Асіповіцкі раён) Іосіф Воўк Леановіч, беларускі мовазнаўца. У 1923 годзе скончыў Пецярбургскі ўніверсітэт. З 1924 года — у БДУ, адначасова з 1927-га — у Інбелкульце, у 1929-1930 гг. працаваў у Інстытуце мовазнаўства АН Беларусі. Даследаваў пытанні гісторыі беларускай мовы і беларускай дыялекталогіі. Аўтар вучэбнага дапаможніка «Лекцыі па гісторыі беларускай мовы. Уводзіны і фанетыка», артыкулаў «Мова выданяў Францыска Скарыны», «Важнейшыя рысы гаворкі вёскі Татаркавічы і гаворак навакольных вёсак» і іншых. У 1937 годзе рэпрэсаваны. Памер у 1943-м. Раабілітаваны.

1794 год — рускія войскі пад камандаваннем Аляксандра Суворава ўзлілі штурмам Варшву, скончыўшы аперацыю па падаўленні паўстання пад кіраўніцтвам Тадэвуша Касцюшкі. Хваляванні ў Польшчы ўспыхнулі ў сакавіку як рэакцыя на другі падзел Рэчы Паспалітай, праведзены летам папярэдняга, 1793 года. Ад Польшчы пасля гэтай акцыі засталася адна назва — Прусія адышлі Познань, Торунь і Гданьск, Расія — цэнтральная Беларусь і Пераважэная Украіна. Касцюшка, які праславіўся ў вайне за незалежнасць ЗША, паспрабаваў выратаваць радзіму. Але яго першапачатковыя поспехі толькі яшчэ больш раззвалі руска-прускую кааліцыю, якая ў чэрвені 1794 года перайшла ў наступленне. Пераможцы даволі ліберальна абыхліся з паўстанцамі. Смяротныя прысуды вынесена не было, кіраўнікоў паўстання заключылі ў Петрапаўлаўскую крэпасць, а для Касцюшкі выдзелілі ў Пецярбургу палац, які пуставаў. Пасля смерці Кацярыны II Тадэвуш Касцюшка быў адпушчаны Паўлам I і нават шчодро адораны. Праз год пасля гэтага Рэч Паспалітая знікла з карты Еўропы — 25 лістапада 1795 яе апошні кароль, Станіслаў Аўгуст Пянятоўскі, вымушаны быў адмовіцца ад трона.

1946 год — нарадзіўся Вячаслаў Іванавіч Куўшынаў, беларускі фізік-тэарэтык, доктар фізіка-матэматычных навук (1990), прафесар (1993). Аўтар навуковых прац па фізіцы элементарных часціц высокіх энергій, ядзернай фізіцы, тэорыі хаосу і парадку складаных сістэм рознай прыроды. Распрацаваў мадэль для апісання ўласцівасцяў устойліваасці руху кваркаў, квантавага тунэлявання і квантавых вылічэнняў.

Было сказана
Максім БАГДАНОВІЧ (1891—1917), пэст, перакладчык:
«Усё знікае, праходзіць, як дым, светлі ж след будзе вечно жыцьём».

Складзіце кросворд.

Кіруючы штат установы	Тэст-проба на туберкулёз	Сябар Джульеты з трагедыі Шэкспіра	Першабытная культурная істота	Абарыген Закарпацкай Украіны	Пустагеле — жоўтая кветкавая расліна
Памішчаны пад сцягам у тэатры	Літаратурны жанр	Рымскі гісторык, аўтар «Аналу»	Антонім прафесіянала	Курорт у Крыме	Папулярны струнны інструмент
Жылое камяніна на караблі	У міфах: багіня вечнай маладосці	Зборнік разнакштных кніг	Зорка ў сузор'і Арла	Сход снегу з гары	Музычная нота
Правільны шасціграннік	Запал, захапленне	Грашовая адзінка ў Латвіі	Блінок з бульбы або мукі	Буйны драпежнік у тропіках Амерыкі	Птушка, т.зв. журавель-трубач
Вялікае лісцевое дрэва	Вялікая сідра са сломы, сена, снапоў	Кармавая надбудова на судне	Ахоўныя рэчывы для металу	Аўтар багата «Жыцьця», «Карсар»	Музыкант у народным аркестры
Сухадольная сакавітая трава	Горад у Брэсцкай вобласці	Парадны мужчынскі сурдуд	Горы ў Францыі, Швейцарыі	Краіна ў Заходняй Азіі	Сумчатая мядзведзь

Складзіце кросворд.

6	7	1	5	9	8	7
7	8	6	9	1	5	2
5	9	7	2	8	1	6
3	5	6	2	7	1	9
4	8	1	5	6	2	7
4	8	1	5	6	2	7
1	2	1	9	8	7	6
9	6	1	3	7	8	5
9	6	1	3	7	8	5
1	2	1	9	8	7	6

СУДОКУ. У квадраце 9×9 клетак размясціце лічбы ад 1 да 9 уключна такім чынам, каб у кожным радку, кожным слупку, у блоках 3×3 клеткі, абмежаваных тлустай лініяй, кожная лічба сустракалася толькі адзін раз, без паўтораў.

СЁННЯ

Месяц
Апошняя квадра 7 лістапада.
Месяц у сусор'і Льва.

Імяніны
Пр. Аляксея, Апанаса, Івана, Мікалая, Пятра.
К. Хрысціны, Леанарда, Фелікса.

Сонца

Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск — 8.20	17.26	9.06
Віцебск — 8.14	17.11	8.57
Магілёў — 8.10	17.16	9.06
Гомель — 8.02	17.17	9.15
Гродна — 8.34	17.42	9.08
Брэст — 8.30	17.47	9.17

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 740мм рт.ст. +3...+5°C	01 гадз.	04 гадз.
ГРОДНА 740мм рт.ст. +1...+3°C	19 гадз.	07 гадз.
МІНСК 732мм рт.ст. +2...+4°C	16 гадз.	10 гадз.
МАГІЛЕЎ 737мм рт.ст. +3...+5°C	13 гадз.	
БРЭСТ 745мм рт.ст. +3...+5°C		
ГОМЕЛЬ 746мм рт.ст. +4...+6°C		

Абазначэнні:
■ няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
■ невялікія геамагнітныя узрушэнні
■ слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +4...+6°C	КІЕЎ +5...+7°C	РЫГА +5...+7°C
ВІЛЬНЮС +2...+4°C	МАСКВА +4...+6°C	С.ПЕЦЯРБУРГ +4...+7°C

УСМІХНЕМСЯ

Ноччу перад сном каханая кажа: «Дай прысундас да цябе бліжэй...» і праз пару секунд дадае: «Пакуль ты цёплы!»

— Ну, ты чаго пачынаеш? Нармальна ж сядзелі, размаўлялі...
— Вы на білет адказваць будзеце?

Мужчыны маўчаць, таму што кіруюцца двума прынцыпамі:
1. І так усё зразумела, што тут казаць.
2. Што казаць, калі нічога не зразумела.

Маленькі Вовачка, вярнуўшыся з вёскі ў горад, заяўляе бацкам:
— Мама і тата, гэта няпраўда, што карова дае малако. Яго з яе выцягваюць сілай!

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н.КАРПЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), А.КЛЯШЧУК, Л.ЛАХМАНЕНКА, С.ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), Н.РАСОЛЬКА, С.РАСОЛЬКА, Л.СВІДРЫЦКАЯ, А.СПАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЯШУК, Л.ЦІМОШЫК.

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычнага — 287 19 68, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэры: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; ПРЫЁМНЫ тэл./факс: 287 17 79, РЭКЛАМЫ e-mail: rek@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падобны і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца супадаючым з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрававаныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 26.099. Індэкс 63850. Зак. № 5094.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30
5 лістапада 2012 года.